

Volný čas pubescentů žijících ve městě a na vesnici

Stanislava Němcová

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Stanislava Němcová**
Osobní číslo: **H12244**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Volný čas pubescentů žijících ve městě a na vesnici**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti volného času se zaměřením na volnočasové aktivity pubescentů žijících ve městě a na vesnici.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ. Pedagogické ovlivňování volného času. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.

HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

KNOTOVÁ, Dana. Pedagogické dimenze volného času. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-223-9.

KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ et al. Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.

VÁŽANSKÝ, Mojmír. Základy pedagogiky volného času. Brno: Print-Typia, 2001. ISBN 80-86384-00-4.

CHRÁSTKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jana Martincová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

23. ledna 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2015

Ve Zlíně dne 23. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 29. 3. 2015

.....

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělků dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá otázkami, jak tráví svůj volný čas pubescenti žijící ve městě a na vesnici. Zjišťuje, jaké volnočasové aktivity dnešní pubescenti preferují, zda tráví svůj volný čas aktivně nebo spíše pasivně. V této souvislosti se zaměřuje především na to, zda místo bydliště pubescentů má významný podíl při volbě volnočasových aktivit. Dále vymezuje vývojová specifika v období pubescence a jejich vliv na způsoby trávení volného času. Zjišťuje, jakou roli v životě pubescenta hrají vrstevníci a rodina. Pomáhá nahlédnout do světa volného času dnešního pubescenta, jeho zájmů, postojů a názorů na volný čas jako hodnotu.

Klíčová slova: volný čas, volnočasové aktivity, výchova, rodina, zařízení pro volný čas

ABSTRACT

This thesis deals with questions, how pubescent children - living in towns and villages - spend their free time. It finds out, what free-time activities they prefer and if they spend it rather in active or passive way. In connection with this point, it focuses especially on question, if place of residence has the significant role during choice of free-time activities. Further it defines developmental specifics in period of maturing and their influence on ways of leisure time spending. It finds out, what is the role of family and people of same age in lives of pubescent. It helps to take a look into free-time world of current pubescent, their interests, attitudes and opinions about leisure-time and its value.

Keywords: leisure time, leisure activities, upbringing, family, leisure time facilities

Děkuji Mgr. Janě Martinové za metodickou podporu při vedení mé bakalářské práce, za její ochotu, vstřícnost a cenné rady.

Dále bych ráda poděkovala celé mé rodině za podporu, trpělivost a toleranci při tvorbě mé závěrečné práce.

Poděkování patří také ředitelům škol, učitelům a žákům, kteří byli ochotni spolupracovat a poskytnout informace potřebné ke zpracování výzkumu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická, nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 FUNKCE A DEFINICE VOLNÉHO ČASU	11
1.1 VÝCHOVA K VOLNÉMU ČASU	12
1.2 VÝCHOVA A ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL	14
1.3 PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU	16
2 MOŽNOSTI PUBESCENTŮ PŘI TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU	18
2.1 PREFERENCE PUBESCENTŮ Z HLEDISKA TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU.....	19
2.2 VOLNÝ ČAS S RODINOU	21
2.3 VOLNÝ ČAS S VRSTEVNÍKY	23
3 INSTITUCE PRO VOLNÝ ČAS V LOKÁLNÍM PROSTŘEDÍ	25
3.1 ZAŘÍZENÍ PRO VOLNÝ ČAS	26
3.2 SROVNÁNÍ MĚSTSKÉHO A VENKOVSKÉHO PROSTŘEDÍ	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
4 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU	32
4.1 CÍLE VÝZKUMU	32
4.2 STANOVENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK POPISNÝCH A VZTAHOVÝCH.....	33
4.3 FORMULACE VÝZKUMNÝCH HYPOTÉZ	33
4.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR A ZPŮSOB JEHO VÝBĚRU.....	33
4.5 METODA A TECHNIKA SBĚRU DAT	34
5 ANALÝZA DAT	35
5.1 DESKRIPTIVNÍ ANALÝZA DAT	35
5.2 RELAČNÍ ANALÝZA DAT	58
5.2.1 Ověření hypotézy H_1	58
5.2.2 Ověření hypotézy H_2	59
6 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	60
6.1 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	63
ZÁVĚR	65
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	67
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	69
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	70
SEZNAM OBRÁZKŮ	71
SEZNAM TABULEK.....	72
SEZNAM PŘÍLOH.....	73

ÚVOD

Volný čas je v dnešní době nedílnou součástí života člověka. Dnešní svět je hektický, uspěchaný, plný napětí, stresu, proto je nutné kompenzovat své každodenní starosti a povinnosti správným výběrem volnočasových aktivit. Volný čas je doba, kdy si samostatně a dobrovolně volíme činnosti, které nás baví, přináší nám radost, uvolnění a příjemné zážitky.

Problematikou trávení volného času pubescentů se budeme zabývat proto, že téma volný čas mládeže je v dnešní době stále více diskutované a aktuální. Správný výběr volnočasových aktivit vede k celkovému rozvoji osobnosti jedince a přispívá k identifikaci sebe samého. Kvalitní a smysluplné prožívání volného času dětí a mládeže se obecně považuje za prevenci sociálně patologických jevů.

Tématem, jak tráví volný čas děti a mládež, se také zabýval projekt „Klíče pro život, rozvoj klíčových kompetencí v zájmovém a neformálním vzdělávání.“ Výzkum byl nazván „Děti v ringu dnešního světa“ a zkoumal hodnotové orientace dětí ve věku 6 až 15 let. Výzkum se podrobně zabýval oblastmi, které jsou v životě dětí a mládeže považovány za nejdůležitější a zaujímají hlavní roli. Rodina, škola, kamarádi a volný čas. Výzkum se zaměřil na oblast organizovaných mimoškolních aktivit a na neorganizované trávení volného času dětí a mládeže. Výsledky výzkumu podrobněji uvádíme v úvodu praktické části.

Jako cíl výzkumu jsme si zvolili zjistit, jak tráví volný čas pubescenti žijící ve městě a na vesnici. Zaměříme se na možnosti volnočasových aktivit, které jsou dnešní mládeži nabízeny.

V teoretické části této práce vymezíme základní pojmy, jako je volný čas, jeho funkce, definice, výchova k volnému času a pedagogika volného času. Přiblížíme si možnosti, jak mohou trávit volný čas pubescenti žijící ve městě a na vesnici. Uvedeme instituce pro volný čas a vymezíme si pojem lokální prostředí. Na závěr se budeme zabývat srovnáním městského a venkovského prostředí v minulosti a dnes.

V praktické části práce zjišťujeme pomocí dotazníkového šetření, jak tráví volný čas dnešní pubescent. Jaké volnočasové aktivity dnešní pubescenti preferují. Zda tráví svůj volný čas aktivně nebo spíše pasivně. Jakou roli ve výběru volnočasových aktivit hraje místo jejich bydliště.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 FUNKCE A DEFINICE VOLNÉHO ČASU

Existuje řada definic, které volný čas vystihují. Volný čas je doba, kdy každý jedinec podle svého uvážení vykonává činnosti, které ho naplňují, přináší mu radost, pocit štěstí a uspokojení.

Ve 20. století se stal volný čas jednou ze základních dimenzí života jednotlivce, skupin i celé společnosti. Pro člověka se stal součástí života a zároveň se podílel na ovlivnění jeho pracovního i rodinného života. Dnešní společnost si život bez volného času již neumí představit. Každý jedinec se ve volném čase věnuje svým zálibám, koníčkům a tráví ho podle svých vlastních představ. Provozuje aktivity, které vedou k jeho rozvoji a seberealizaci. (Kavanová a Chudý, 2005, s. 6)

Janiš (2009, s. 4) uvádí, že každý jedinec si musí vybrat sám tu definici volného času, která je pro něho nejpřesnější a nejsrozumitelnější.

„Volný čas tvoří relativně snadno dostupný prostor pro vzdělávání a představuje ideální příležitost k získávání informací a životní orientace.“ (Vážanský, 2001, s. 32)

Volný čas lze chápat jako atribut, jehož charakteristickým znakem je svoboda individua. Jeho hodnota je pouze v poměru k pracovním a mimopracovním povinnostem, které jedinec vykonává v rodině nebo v širším společenském prostředí. (Spousta et al., 1998, s. 12)

Volný čas je čas jedince, který mu zbývá po splnění pracovních povinností, zajištění chodu rodiny, péči o děti a biofyzilogické potřeby člověka. Volný čas je čas, který po splnění všech potřeb a povinností člověku zbývá pro činnost, kterou si sám zvolí, která vede k jeho seberealizaci a sebevzdělávání. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 10)

„Čas, s kterým člověk může nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku).“ (Průcha, Walterová a Mareš, 2001, s. 274)

Volný čas je čas, kdy jedinec nemusí vykonávat činnost pod tlakem povinností, že musí splnit nějaký úkol. Je to činnost, kterou člověk dělá s očekáváními, věnuje se jí, protože ho baví, sám se rozhodl jí provozovat a přináší mu uspokojení. (Hofbauer, 2004, s. 13)

Souhlasíme s Němcem (2002, s. 17), že ve volném čase je člověk sám sebou, patří sobě a na základě svých zájmů vykonává dobrovolně činnosti, které ho naplňují.

Hájek, Hofbauer a Pávková (2008, s. 66) říkají, že volný čas je opak doby nutné pro práci a povinnosti, slouží k reprodukci sil. Můžeme se věnovat činnostem, které nás baví a máme je rádi. Jedná se o čas nezávislého a svobodného rozhodování pro činnosti, ale zároveň je to čas, který zbývá po splnění různých povinností.

Volný čas chápeme, jako prostor projevit své zájmy, potřeby a kompenzovat tak každodenní povinnosti. Kvalitně strávený volný čas řadíme vysoko v žebříčku hodnot a ceníme si ho. Do volného času řadíme odpočinek, zábavu, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání.

Hofbauer (2004, s. 13) uvádí jako funkce volného času odpočinek, zábavu a rozvoj osobnosti. Volný čas má pomáhat regenerovat psychické a fyzické síly a aktivně se podílet na kulturním dění.

Soudobý francouzský sociolog volného času Roger Sue ve volném čase spatřuje funkci psychosociologickou, sociální, terapeutickou a ekonomickou. (Hofbauer, 2004, s. 14)

Německý pedagog zabývající se volným časem Horst W. Opaschowski ho považuje za rekreaci, kompenzaci, výchovu a vzdělávání, komunikaci, participaci, enkulturaci a integraci. (Hofbauer, 2004, s. 14-15)

Bocan (2012, s. 25) ve svém výzkumu říká, že volný čas je doba, kdy nemusíme, ale chceme. Uvádí, že děti vnímají volný čas jako dobu mimo školní lavice a povinnost plnit někým stanovené úlohy.

Velkou roli v tom, jak děti a mládež tráví svůj volný čas, hraje především výchova. Nezastupitelnou a hlavní úlohu ve výchově k volnému času má rodina. Záleží na tom, jak rodina tráví svůj volný čas, jestli aktivním nebo pasivním způsobem. Pokud rodiče již od malička své děti vedou k nějaké pravidelné aktivitě např. sportovní, věříme, že si tyto návyky jedinec osvojí a v pozdějším věku, kdy už si o volném čase rozhoduje sám, se bude sportu věnovat. Výchova je ten nejtěžší úkol, který může být dán rodičům, vychovatelům a pedagogickým pracovníkům. Záleží jen na nich, jakým směrem děti a mládež povedou. Výchova k aktivnímu trávení volného času je jistě tou správnou cestou.

1.1 Výchova k volnému času

Pojem výchova lze vymezit jako cílené a záměrné vstupování do celoživotního procesu zespolenšťování jedince, které probíhá v konkrétním společenském systému. Výchova plyne z podmínek konkrétní společnosti a můžeme říci, že se nikdy neděje ve vzduchoprázdnu. (Kraus a Poláčková, 2001, s. 41)

Výchovu jedince lze pochopit a vysvětlit ve dvou rovinách. Záměrné a nezáměrné rovině. Můžeme na ní pohlížet očima vychovávaného a vychovatele. Hlavním cílem výchovy je harmonický rozvoj jedince. Snaha, aby jedinec získal a rozvinul své intelektové, tělesné, sociální, citové schopnosti a dovednosti. Velmi důležité je, aby vychovávaný jedinec dosáhl svého životního cíle. (Kavanová a Chudý, 2005, s. 20)

„Základní smysl výchovy tvoří rozvinutí lidských hodnot i postojů a vybavení člověka znalostmi a dovednostmi, které mu umožní cítit se bezpečněji a zakusit v životě více prožitků a uspokojení.“ (Vážanský, 2001, s. 68)

Výchova bývá nejčastěji vysvětlována jako cílevědomé, záměrné a dlouhodobé působení vychovávajícího na vychovávaného tak, aby výsledek výchovy byl pozitivní. Pojem výchova ve volném čase se vyznačuje podobnými znaky jako je cílevědomost a záměrnost. Jedná se, ale o specifickou oblast výchovy, proto má své specifické cíle a záměry. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 65)

Hlavním předpokladem pro úspěšné působení na jedince je porozumění sám sebe, svých předpokladů, hodnot a postojů. Záleží na schopnosti vnímat druhé lidi, chápat je a odhalit jejich kladné a záporné vlastnosti. Třetím předpokladem je umění jednat s lidmi. Pokud známe vlastní osobnost, můžeme předvídat chování druhých lidí a lépe ho pochopit. (Vážanský, 2001, s. 67-68)

Volný čas, který byl chápán jako rychle se rozvíjející oblast života dětí a mládeže, bylo nutné začít ovlivňovat pedagogicky. Stále více se začal používat pojem výchova mimotřídní, což jsou aktivity provozované školou mimo povinnou školní výuku. Pojem lze vysvětlit jako výchovu doplňující, dobrovolnou, ale probíhající ve škole. (Hofbauer, 2004, s. 15-16)

Němec (2002, s. 17) také poukazuje na nutnost volný čas dětí a mládeže pedagogicky ovlivňovat. Děti a mládež nemají dostatek zkušeností a přehled o nabídce volnočasových aktivit, proto je potřebné, pedagogicky je vést a směřovat.

Ve starší odborné literatuře se používal pojem výchova mimoškolní nebo mimotřídní. Jako mimotřídní výchovu můžeme zmínit činnost školních družin a školních klubů, které se nacházely ve škole. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 68)

Mimoškolní výchova je výchovná činnost organizovaná mimo školu. Jedná se o zařízení, organizace, instituce, hnutí a nadace např. Junák, Brontosaurus, Podané ruce, centra volného času. (Němec, 2002, s. 20)

V současnosti už se tyto pojmy příliš neuvádí, výstižnější je pojem výchova mimo vyučování. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 68)

Dle Hájka, Hofbauera a Pávkové (2008, s. 66) výchova mimo vyučování je zajištěna institucionálně, rodina na ní nemá vliv. Koná se mimo povinné vyučování a uskutečňuje se ve volném čase.

V novější pedagogické literatuře se můžeme setkat s pojmy výchova formální, informální a neformální. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 68)

Formální výchova je působení škol a dalších vzdělávacích zařízení, které je zakončeno vysvědčením, osvědčením nebo dokladem o příslušném vzdělání. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 68)

Pojmem neformální vzdělávání jsou myšleny organizované výchovně vzdělávací aktivity, probíhající mimo oficiální školský systém. Tyto aktivity se vyznačují dobrovolností a zájemcům nabízí rozvoj schopností, dovedností a postojů založených na určitém systému hodnot. (Havlíčková a Žárská, 2012, s. 6)

Informální výchova probíhá a rozvíjí se pomocí každodenních zkušeností a činností v běžných životních situacích. Můžeme říci, že se jedná o učení životem. (Němec, 2002, s. 51)

Dalším tématem, které úzce souvisí s výchovou ve volném čase, je cílevědomé a záměrné formování životního stylu. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 69)

V dnešní době je zdravý životní styl aktuální téma. V další kapitole se budeme životnímu stylu a výchově ke zdraví věnovat. Zdravý životní styl je úzce propojen se správným trávením volného času.

1.2 Výchova a zdravý životní styl

V odborné literatuře se můžeme setkat s těmito termíny – životní způsob a životní styl. Životní způsob je termín, který se pojí k větším sociálním celkům. Termín životní styl nám především sděluje individuální uspořádání forem života do harmonického celku. (Kraus, 2014, s. 166)

Životní způsob můžeme chápat jako nejobecnější kategorii, která obsahuje všechny životní projevy jednotlivce, skupin i celé společnosti. Životní styl můžeme vnímat jako způsob projevu života jednotlivce i skupin, kde dochází k užšímu spojení se společenským životem, využitím a zhodnocením volného času. (Čertík a Fišerová, 2009, s. 25)

Jedním z hlavních ukazatelů životního stylu je způsob využití volného času. (Kraus a Poláčková, 2001, s. 160)

Dle Pávkové (2002, s. 28-29) termín životní styl je rozsáhlý a komplikovaný. Jedná se o životní formy, které jedinec aktivně prosazuje. Každý člověk přisuzuje volnému času jinou hodnotu.

Pohledy na volný čas lidí se různí, někteří jen pracují a volnému času nepřikládají žádnou hodnotu. Považují ho za plýtvání časem a nicnedělání. Jiní zase volnému času přikládají až příliš velkou váhu a snaží se zahlcovat spoustou zážitků, které jim, ale nepřinášejí očekávanou radost a uspokojení. Domníváme se, že lidé by se měli naučit odpočívat, rekreovat se, ale i rozvíjet své zájmy, vzdělávat se a vést zdravý životní styl. Volný čas oceňujeme jako hodnotu a snažíme se smysluplně ho využívat.

„Výchova ke zdravému životnímu stylu se většinou chápe jako vštípení návyků tělesné a duševní hygieny. Zdravý způsob života s ohledem na předcházející skutečnosti se soustřeďuje na tyto základní okruhy:

- životní rytmus – poměr pracovní činnosti a odpočinku, fyzické a psychické zátěže;
- pohybový režim – aktivní a pravidelná tělesná kultura;
- duševní aktivita – spojená s kulturními zájmy, dalším vzděláváním respektujícím zásady duševní hygieny včetně aktivit optimálního soužití s ostatními sociálními skupinami;
- životospráva a racionální výživa – sloužící zdraví a tělesné i duševní výkonnosti;
- zvládání náročných životních situací.“ (Kraus a Poláčková, 2001, s. 158)

„Co však znamená žít zdravě? Znamená to chovat se tak, abychom neohrozili vlastní zdraví ani zdraví našich bližních. Ale především je třeba, spojit své snahy s ostatními a chtít změnit hodnotové priority a hodnotovou orientaci lidské společnosti jako celku.“ (Šmahel, 1997 cit. podle Kraus, 2014, s. 170)

Přikláníme se k názoru, že žít zdravě znamená uspořádat si vlastní hodnoty a priority. Plnohodnotně nakládat se svým volným časem, snažit se ho maximálně využít ve prospěch sebe a své rodiny. Předávat své zkušenosti dětem, které ještě neví, jak naložit se svým volným časem a vést je ke zdravému životnímu stylu.

Dle Krause (2014, s. 172) je zdravý životní styl tou správnou prevencí a cestou při celkovém formování osobnosti. Jedinec je potom schopen zvládnout a odolávat nástrahám dnešního světa.

Důležitým ukazatelem životního stylu jedince je způsob trávení volného času. Životní styl je hodnotovou orientací člověka, která se projevuje v jeho chování z hlediska volného času a hospodařením s ním. Lze říci, že v současné době se volný čas a hlavně volný čas s rodinou dostává právem na stále vyšší stupeň žebříčků hodnot. (Kraus a Poláčková, 2001, s. 160-161)

Životní způsob i volnočasové aktivity jedinců jsou ovlivňovány společenskými podmínkami. Lidé často ve volném čase dělají jen to, co mohou a ne to, co by chtěli. Jedinec je limitován různými faktory, jako jsou např. ekonomické poměry rodiny, nabídka volnočasových aktivit v místě bydliště. (Kraus a Poláčková, 2001, s. 162)

V další kapitole si přiblížíme pedagogiku volného času jako vědní disciplínu. Vymezíme si její současné pojetí, předmět a hlavní úkoly. Přestože se jedná o mladou disciplínu, její cíl je jasný, naučit se smysluplně a plnohodnotně využít svůj volný čas a dělat to co nás baví a zajímá, co vede k rozvoji osobnosti a seberealizaci.

1.3 Pedagogika volného času

Jedním z oborů pedagogiky je pedagogika volného času. Jedná se o vědu zabývající se výchovou ve volném čase a teorií výchovy ve volném čase. Při práci s dětmi a mládeží školního věku se označuje jako výchova mimo vyučování. Pedagogika volného času je společenskovědní obor, je to velmi mladá věda, která začala nabývat významu zhruba od druhé poloviny 20. století. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 65)

V současné pedagogické teorii u nás je nedostatek správných přístupů k tomu, jak členit pedagogické disciplíny ve struktuře pedagogických věd. J. Havran rozčlenil pedagogické vědy na základní a aplikované. Toto pojetí bere v úvahu dřívější názorové směry, ale také upozorňuje na nové disciplíny a nabízí prostor odlišným, mezním a příbuzným oborům, které se pojí k výchově. V tomto pojetí se objevuje také pedagogika volného času jako součást věd o výchově. (Vážanský, 2001, s. 84)

Od poloviny šedesátých let minulého století postupně narůstalo poznání, jak významný se stává v životě a výchově dětí, mládeže a dospělých volný čas. V evropských zemích včetně naší se rozšířily podmínky pro rozvoj volného času. Pracovní doba dospělých se zkrátila, byl zaveden pětidenní pracovní i školní týden. Počet žáků středních a vysokých škol se zvýšil a došlo k nárůstu jejich volnočasové aktivity. (Hofbauer, 2004, s. 16)

Dle Vážanského (2001, s. 85) v současné době pedagogice volného času stále nepřísluší odpovídající zařazení.

„Pokud pedagogika volného času nalezne odpovídající možnosti poznání a porozumění ze strany pedagogické veřejnosti i laiků, pak si nepochybně vytvoří natolik stabilní pozici, s uvedením vazeb na jednotlivé parciální pedagogické disciplíny, že případné kritické výhrady vůči teoretickému a praktickému uplatnění budou patřit minulosti.“ (Vážanský, 2001, s. 85)

Dle Knotové (2011, s. 48) pedagogika volného času patří ve struktuře pedagogických věd k aplikovaným vědám. Předmětem zájmu pedagogiky volného času je výchova a vzdělávání ve volném čase. Volný čas je realizovaný za různých prostorových, materiálních, personálních, institucionálních podmínek. Tyto aktivity si lidé volí dobrovolně.

Pedagogika volného času je charakteristická tím, že zahrnuje dvojí úkol. Je stanovena jako pedagogika pro volný čas a ve volném čase. Vnější vztahy hrají také určitou roli, ale život ve volném čase se všemi svými potřebami a možnostmi je pro pedagogiku volného času tím základním a nejdůležitějším. (Vážanský, 2001, s. 86)

V první kapitole této práce jsme se zabývali základní terminologií, definicí a funkcí volného času v životě jedince. Přiblížili jsme si, jakou roli hraje výchova k volnému času a její úzké propojení se zdravým životním stylem. Vymezili jsme pedagogiku volného času jako vědní disciplínu. V další části práce se budeme věnovat možnostem trávení volného času, které se dnešní mládeži nabízí.

2 MOŽNOSTI PUBESCENTŮ PŘI TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU

V této kapitole představíme možnosti dnešní mládeže, jak mohou plnohodnotně a smysluplně vyplnit svůj volný čas. Mnoho organizovaných možností nabízí v dnešní době školy ať už v rámci výuky nebo mimo vyučování. Dále může dnešní mládež navštěvovat různá zájmová sdružení, domy dětí a mládeže, sportovní kluby, jazykové školy, umělecké školy a jiné. Některé skupiny mládeže dávají přednost neorganizované formě volnočasových aktivit, jako je pobyt venku s vrstevníky.

Jako první možnost, jak vyplnit volný čas dětí a mládeže vhodným a žádoucím způsobem, uvádíme volnočasové aktivity a zařízení školy, které v dnešní době velmi rychle rozšiřují nabídku svých aktivit a přizpůsobují se trendům a zájmům dnešní mládeže.

Škola jako vzdělávací a výchovná instituce by měla děti a mládež připravit pro úspěšný vstup do pracovního, občanského a volnočasového života. Svoji roli ve volném čase žáků škola plní buď přímo, nebo prostřednictvím svých zařízení. Jedinec se může sám rozhodnout, zda se chce účastnit volnočasových aktivit školy, tím dochází k individuálnímu rozvoji jedince na zájmovém vzdělávání ať už formou jednorázových nebo pravidelných činností. Volnočasové aktivity školy během povinné školní docházky dokážou odhalit zájmy a hlavně nadání dětí a mládeže. (Hofbauer, 2004, s. 66)

Poslední dobou začaly naše školy pořádat příležitostní a jednorázové akce, které mají za cíl plnit oddechovou, kompenzační funkci a obohacují žákův volný čas. Můžeme mezi ně zařadit kulturní, sportovní akce nebo návštěvy historických památek. Školy pořádají také pobyty v přírodě, lyžařské výcviky a jiné aktivity. (Hofbauer, 2004, s. 69)

Pro žáky druhého stupně základních škol nabízí aktivity školní kluby, které jsou dobrovolné, vychází ze specializovanějších zájmů a samostatnosti mládeže. Hlavním smyslem práce školních klubů je zájmová činnost ať už pravidelné kroužky, soubory nebo spontánní aktivity v rámci klubu např. čtenářské koutky, počítačové pracovny a herny. (Pávková, 2002, s. 44)

Volnočasové aktivity školy a povinná školní výuka se v dnešní době úzce propojují. Školy se snaží o změny svých osnov a metod vyučování o jejich zdokonalení, aby byly pružné a přizpůsobily se dnešním požadavkům. Metodika volnočasových aktivit usiluje o rozšíření zájmu dalších žáků. Můžeme říci, že obě tyto oblasti jsou v základu rozdílné, přesto se velmi dobře doplňují a vůbec tím nenarušují svoje specifika. (Hofbauer, 2004, s. 77)

Dále lze výchovně zhodnocovat volný čas v prostorách a zařízeních mimo školu, v místech, které k tomu původně nebyly určeny. Volnočasové aktivity se tak začaly rozvíjet v přirozeném městském prostředí, jako jsou ulice, náměstí a jiná volná prostranství. Tyto místa slouží k trávení volného času i dnešní mládeži. (Hofbauer, 2004, s. 79)

Dle Hofbauera (2004, s. 80) „vyhledávaným prostorem realizace volného času se natrvalo stala příroda umožňující oddechové i poznávací příležitostné činnosti nebo dlouhodobé pobyty.“

Zájmové vzdělávání je důležitou částí procesu celoživotního učení. Zájmovým vzděláváním se nám nezvýší stupeň dosaženého vzdělání, ale rozvíjí osobnost po všech stránkách, kompenzuje školní povinnosti a slouží k duševní hygieně. Plní funkci výchovnou, vzdělávací, regenerační, relaxační. Upevňuje sociální vztahy a rozvíjí talent. (MŠMT)

Za velmi významnou je považována pravidelná zájmová činnost, jako jsou zájmové kroužky, sportovní družstva, umělecké kroužky. Tyto aktivity mapují individuální rozvoj jedince, který je spjatý s těmito volnočasovými aktivitami. (Hofbauer, 2004, s. 72)

Dle Kopřivy (2008, s. 139) jsou také organizované zájmové činnosti přínosné a rozvíjí osobnost jedince, je však nutné, aby se jedinec aktivně podílel při výběru těchto aktivit.

Možností jak vyplnit svůj volný čas má dnešní mládež mnoho. Nabídka volnočasových aktivit je bohatá a rozmanitá, každý jedinec má příležitost vybrat si činnost, která podtrhuje jeho individualitu a vede k jeho rozvoji. V další kapitole se budeme zabývat tím, co dnešní pubescenty baví a zajímá. Jaké aktivity ve volném čase vyhledávají.

2.1 Preference pubescentů z hlediska trávení volného času

Jaké aktivity ve volném čase preferuje dnešní mládež? Odpovědí na tuto otázku může být mnoho. Někteří jedinci v období dospívání mají již své vyhraněné zájmy a koníčky a někteří je teprve hledají. Postoj k trávení volného času pubescentů je individuální. Někdo preferuje aktivní trávení volného času, druhý zase tráví svůj volný čas nejraději pasivně. Někteří jedinci preferují organizovanou formu volnočasových aktivit, jiní zase formu neorganizovanou. Uvádí se, že výhodou organizované formy trávení volného času je prevence vzniku rizikového chování. Aktivní prožívání volného času vede k rozvoji osobnosti, k sebepoznání a seberealizaci. Aktivní volnočasové aktivity mohou také odhalit

nadání a talent jedince v určité oblasti. Pasivní prožívání volného času např. u počítače, dětem a mládeži nemůže poskytnout tolik jako sportovní a jiné aktivní činnosti. V období dospívání volný čas získává úplně nový význam, pro jedince začíná období pubescence. Toto období sebou nese mnoho výchovných problémů. Dochází k novému sebeuvědomování jedince, který hledá vlastní identitu. Pro jedince je nejdůležitější snaha o samostatnost a chce o sobě rozhodovat sám. (Spousta, 1994, s. 32)

Dle Spousty (1994, s. 32) „právě volný čas pubescenta, zejména jeho náplň, ukazuje na aktuální tendence v jeho osobnosti, přímo vyjadřuje jeho zájmovou a hodnotovou orientaci.“

Čertík a Fišerová (2009, s. 14) dělí trávení volného času na aktivní a pasivní formy. Za aktivní formu můžeme považovat činnosti fyzické, kulturní, intelektuální a sociální. Do pasivní formy trávení volného času patří především nicnedělání, počítač, hraní her nebo sledování televize.

Dle Čertíka a Fišerové (2009, s. 11) „organizovanost aktivit ve volném čase můžeme rozdělit do tří základních skupin:

- činnost spontánní (na otevřených hřištích a sportovištích);
- činnost zájmová (sportovní turnaje, cykly přednášek, divadelní představení, exkurze, výlety);
- činnost pravidelná (celoroční, sportovní kroužky, kurzy). “

Němec (2002, s. 24) uvádí rozdělení zájmové činnosti podle toho, zda se děti a mládež účastní aktivně nebo pasivně. Dělí tyto aktivity na **receptivní**, kdy jsou jedinci diváky nebo posluchači např. při návštěvě kina, divadla nebo sledování televize. **Aktivně tvořivé** jsou činnosti, kde se jedinci aktivně účastní činnosti v zájmových sdruženích nebo samostatně např. při soutěžích, práce v dílnách atd.

Zájmová činnost člověka je vždy spojena s citovým prožíváním. Podle obsahu činností jí dělíme na vědeckotechnickou, vědeckou, technickopraktickou, společenskovední, přírodovědní, estetickovýchovnou, tělovýchovnou a sportovně zaměřenou. (Němec, 2002, s. 23-24)

Spontánní aktivity si ve volném čase jedinec volí sám, záleží na něm, jakou aktivitu a způsob jejího provedení preferuje. (Čertík a Fišerová, 2009, s. 11)

Volný čas a jeho využití by mělo být součástí života každého jedince. Volný čas, který je stráven kvalitně vytváří hodnotové systémy dětí a mládeže a podporuje všestranný rozvoj

osobnosti. V dnešní době se volnočasové aktivity vyvíjí spíše negativně, děti preferují pasivní činnosti a frekvence činností aktivních se snižují. (Čertík a Fišerová, 2009, s. 14-15)

Aktivně trávit volný čas je určitou kompenzací pro mládež, kdy celý den sedí v lavici bez pohybu. Aktivně lze trávit volný čas mnoha způsoby. Jako hlavní můžeme uvést pohybovou aktivitu. Sport a sportovní aktivity přispívají k duševní pohodě, psychické vyrovnanosti, ale také zvyšují sebevědomí dospívajících. Každý jedinec se může rozhodnout sám a dobrovolně, zda preferuje organizované formy trávení volného času, jako je návštěva zájmových kroužků např. pohybových, uměleckých. Další skupinou jsou jedinci, kteří preferují neorganizovanou formu trávení volného času, což může být pohyb venku s kamarády, v přírodě, návštěva kulturních zařízení, jako jsou kina, divadla, koncerty a jiné. V další části práce se zaměříme na volný čas trávený s rodinou.

2.2 Volný čas s rodinou

Rodina ve svém historickém vývoji prošla různými problémy a těžkostmi, ale i přesto je na začátku nového století považována za nenahraditelnou a nepostradatelnou instituci v životě jedince. V rámci rodiny se předávají hodnoty z generace na generaci. Rodina se podílí rozhodujícím způsobem na vývoji osobnosti. (Kraus, 2014, s. 79)

Dnešní člověk chápe rodinu jako malou skupinu lidí, kteří spolu žijí, vzájemně je pojí pokrevní svazky a blízký citový vztah. (Kraus a Poláčková, 2001, s. 78)

„Rodina jako primární sociální skupina je rozhodující pro většinu dětí a mladých lidí, také prvotním prostředím volnočasového života a výchovy, zásadně se podílejícím na formování jejich osobnosti.“ (Hofbauer, 2004, s. 56)

Rodina je prvním prostředím pro dítě, kde jsou vytvářeny příznivé podmínky pro trávení volného času. Možnosti trávení volného času v rodinách se mohou lišit v závislosti na sociálním postavení rodiny, životním stylu a názorech rodičů na volnočasové potřeby dětí. Požadovaným cílem rodinné výchovy je aktivní zájem rodičů, aby jejich děti trávily volný čas smysluplně, bohatě, na základě svého vlastního rozhodnutí a rodiči byly při těchto aktivitách citlivě vedeni. (Hofbauer, 2004, s. 61)

Volný čas se učí jedinec trávit od svých rodičů v průběhu primární socializace. Pojem socializace si lze vysvětlit jako začleňování dítěte do kultury a společenských vztahů. Tento proces je úzce spojen s rodinou, která je základ života jedince. Osobnost člověka je celý život formována působením rodiny, nejvíce pak jedince ovlivňuje v období dospívání.

(Přadka, Knotová a Faltýsková, 2004, s. 38)

Způsob výběru volnočasových aktivit je podmíněn biologickým dozráváním jedince a jeho sociální, mentální a psychickou vyspělostí. V rámci volnočasových aktivit jedinec dozrává a dochází k posunu jeho žebříčku hodnot. Při volnočasových aktivitách dochází k sociálnímu učení. Hlavní a rozhodující úlohu zde hraje rodina. (Kraus a Poláčková, 2001, s. 166)

Hlavní úlohu ve výchově dětí hraje rodina. Odpovědnost rodiny za výchovu svých dětí, která je dána historickými a kulturními tradicemi a upravena právními normami. Škola a další výchovné instituce se podílí jen na některé části výchovy jedince, rodina však odpovídá za celkové a dlouhodobé výsledky výchovy svých dětí. Jak postupně děti dospívají, rodina již není schopna zabezpečit celkový rozvoj dítěte sama. Musí začít spolupracovat s dalšími výchovnými institucemi, které se specializují na výchovu dětí ve volném čase. (Spousta, 1994, s. 106)

Pokud porovnáme postavení rodiny s jinými výchovnými činiteli, které se podílí na výchově dětí ve volném čase, dojdeme k závěru, že hlavními vychovateli jsou rodiče, ostatní vychovatelé pouze navazují na to, čeho rodiče již ve výchově svých dětí dosáhli. Rodiče nemají zodpovědnost pouze za výchovu dětí v rodině, ale za výchovu jako celek. Rodinná výchova může být úspěšná v případě, že je dobrý životní způsob rodičů a dětí. Ve výchově rodiny k volnému času je důležitější výchova nepřímá. To znamená vytvářet dětem takové podmínky, aby zkušenosti, které získají, vedly k rozvoji vlastností mravného, pilného a schopného jedince. (Spousta, 1994, s. 107)

Rodina a její aktivity mají velký význam pro všechny její členy a především pro děti. Neměla by zapomínat na rekreaci, relaxaci a zábavu. Její funkce se projeví tím, kolik času tráví společně všichni členové rodiny, jakým zájmům a koníčkům se ve volném čase věnují, jak probíhá jejich společná dovolená apod. (Kraus, 2014, s. 83)

V této kapitole jsme si přiblížili pojem rodina, její vliv na výchovu dětí a mládeže, jak se rodina může pozitivním způsobem podílet na vzniku hodnot a postojů k volnému času. Rodina hraje ve výchově pro volný čas rozhodující úlohu, rodiče by měli jít dětem příkladem a naučit je, že plnohodnotné trávení volného času vede k všestrannému rozvoji jejich osobnosti. Zvláště v období dospívání je nutné podporovat jejich zájmy a nadání a respektovat jejich individualitu. V období pubescence mají rozhodující vliv na jedince jeho vrstevníci, proto se dále budeme zabývat tématem vrstevnických skupin a trávení volného času jedince s vrstevníky.

2.3 Volný čas s vrstevníky

Vrstevnické skupiny spojuje nejenom blízkost věková, ale také názorová blízkost jejich členů, která se projevuje souhlasným jednáním. Jedná se o jasnou primární skupinu, kdy dochází k bezprostřednímu kontaktu a její členové mají silné pouto ke skupině. Dětské vrstevnické skupiny jsou většinou nestálé a nesoudržné. Opravdové vrstevnické skupiny se tvoří a fungují až během školní docházky. S rostoucím věkem roste i jejich role. Vrstevnické skupiny můžeme rozdělit podle kritérií, které platí pro sociální skupiny obecně. Lze je rozlišovat podle velikosti, z hlediska pohlaví, z pohledu sociální příslušnosti. Jako důležité znaky jsou považovány normy, kterými se její členové řídí, cíle, které si zvolili a hodnoty, kterým věří. Vrstevnické skupiny můžeme rozdělit a chápat jako ty s pozitivními cíli a skupiny asociální či antisociální. (Kraus a Poláčková, 2001, s. 132)

Dle Krause (2014, s. 88) „vrstevnické skupiny představují přirozenou formu života dětí a mládeže.“

Vrstevnické skupiny mají své cíle, vnitřní uspořádání a interní komunikaci. Uvnitř skupiny se často jedinci snaží být někým jiným, bojí se projevit své city, které by skupina považovala za selhání. Jedinec musí uznávat a dodržovat normy a hodnoty skupiny. Problémem pak mohou být skupiny asociální až deviantní. (Přadka, Knotová a Faltýsková, 2004, s. 32)

Mládež a její vrstevnické skupiny se projevují tím, že její příslušníci se snaží vyhnout přímé kontrole dospělých. Ve skupině naplňují svou touhu být samostatní a dospělí. V těchto skupinách vládne silná konformita, která se promítá do všech stránek jejich života. (Kraus, 2014, s. 89)

Souhlasíme s tvrzením Krause (2014, s. 90), že vrstevnické skupiny mají velký vliv na rozvoj osobnosti ve smyslu pozitivním nebo negativním. Často se řadí k referenčním sociálním skupinám.

Vrstevnické skupiny nabízí svým členům společné zážitky, pocit sebeuplatnění a nezávislosti na dospělých. Tyto skupiny fungují převážně ve volném čase, proto by měla rodina řídit a regulovat účast v těchto vrstevnických vztazích. (Kraus, 2014, s. 90)

Vrstevnické skupiny řadíme mezi skupiny sociální, kde se mládež slučuje bezděčně a přirozeně a navzájem je pojí společný zájem a potřeby. Členové vrstevnické skupiny jsou stejného věku, jejich biologický, psychický, sociální a kulturní vývoj se odehrává za podobných situací. (Přadka, Knotová a Faltýsková, 2004, s. 31)

Vliv vrstevnické skupiny se v období dospívání výrazně zvyšuje. Kamarádi slouží jako určitý vzor i ve vztahu k vlastní roli v rodině. Pubescent srovnává možnosti, které mu umožňuje jeho rodina s možnostmi, jaké mají ostatní vrstevníci. Snaží se získat takovou pozici, jakou mají ostatní, zvyšuje tlak na rodiče, aby mu dovolili totéž, co můžou jeho kamarádi. Tento tlak na konformitu je výrazem potřeby přiblížit se vytoužené nezávislosti a získat větší prestiž. (Vágnerová, 2000, s. 230)

Dle Vágnerové (2000, s. 230) je významné pro identitu dospívajícího jedince získat ve vrstevnické skupině svou roli.

„Vrstevnická skupina slouží pubescentům jako opora. Skupinová identita představuje přechodnou fázi v rozvoji individuální identity. Dospívající si určují generační standardy norem, jejichž dodržování striktně vyžadují. Vrstevníci se stávají neformálními autoritami, které mají značný vliv. Potřeba přátelství se zvyšuje, důležité jsou i první lásky.“ (Vágnerová, 2000, s. 252)

Volný čas pubescenta s jeho vrstevníky se významně podílí při formování jeho osobnosti. Domníváme se, že potřeby a změny, které se v období pubescence objevují, musí být ze strany rodičů v maximální míře respektovány a podporovány. Jedinec si hledá tu správnou cestu ve všech směrech, utváří si vlastní identitu, názory, hodnoty a lze říci, že také vztah k volnému času.

3 INSTITUTE PRO VOLNÝ ČAS V LOKÁLNÍM PROSTŘEDÍ

Zařízení volného času mají jasně stanovené poslání a cíl, jsou organizované a mají specificky vyškolené pracovníky. Jejich poslání je vzdělávací a výchovné. Tato zařízení mapují a přizpůsobují se potřebám dnešní mládeže. Pojetím i praxí se snaží přiblížit mladé generaci, rozvíjet různé stránky osobnosti mládeže a působit preventivně proti sociálně patologickým jevům. (Hofbauer, 2004, s. 81)

Hlavní funkce zařízení pro volný čas je zábava, odpočinek a rekreace. Účastníci si v nich osvojují nové poznatky, získávají dovednosti a dochází k utváření jejich postojů, hodnot a kompetencí. Činnosti jsou přizpůsobené možnostem mládeže a jejich náročnost je rozdělena od základního zájmu až po velmi nadané děti v různých oborech sportu, vědy a umění. Jedinci dosahující v nějakém oboru velmi dobrých výsledků, jsou motivováni k tomu, vybrat si tento obor jako svou budoucí profesi. Z tohoto pohledu zařízení pro volný čas vytváří podmínky pro vlastní rozvoj dětí a činnost pro dobro společnosti. (Hofbauer, 2004, s. 89)

„Školská zařízení pro zájmové vzdělávání jsou součástí výchovně vzdělávací soustavy České republiky a jedná se o střediska volného času, školní družiny a školní kluby. Školská zařízení pro zájmové vzdělávání zajišťují podle účelu, k němuž byla zřízena, výchovné, vzdělávací, zájmové, popřípadě tematické rekreační akce, zajišťující osvětovou činnost pro žáky, studenty a pedagogické pracovníky.“ (MŠMT, 2005).

Tyto zařízení přijímají zájemce bez ohledu na jejich rasu, národnost, náboženské vyznání či pohlaví. Dětem a mládeži poskytují smysluplné využití volného času a přispívají k ochraně proti sociálně patologickému chování dětí a mládeže. Zařízení pro zájmové vzdělávání plní úlohu objevování a rozvíjení talentu u dětí a mládeže. (MŠMT, 2005)

Institute a zařízení pro volný čas dětí a mládeže jsou součástí určitého prostředí, které má rozhodující vliv na výchovu a vzdělávání jedince. Vymezíme si tedy odborně pojem lokální prostředí, jak je uváděn v odborné literatuře.

„Lokální prostředí lze definovat jako skupinu lidí žijících na ohraničeném teritoriu, uznávající společné tradice, symboly, hodnoty (s vědomím jisté diference a zvláštností), užívající stejných institucí a služeb, žijící v jistém pocitu sounáležitosti a vnitřní bezpečnosti a připravená ke společným činnostem.“ (Pilch a Lepalczyk, 1995 cit. podle Kraus a Poláčková, 2001, s. 126)

Dle Přadky, Knotové a Faltýskové (2004, s. 30) je lokální prostředí neoddělitelné od života jedince. Jedná se o prostředí, se kterým se jedinec dostává pravidelně a bezprostředně do kontaktu v běžném životě. Součástí lokálního prostředí je celý systém společenských institucí, norem a hodnot. Dále vytváří prostor pro volnočasové aktivity.

Jako hlavní typy lokálního prostředí jsou městské a venkovské prostředí. (Kraus a Poláčková, 2001, s. 126)

V další kapitole získáme přehled a vymezíme zařízení pro volný čas, které jsou v dnešní době dětem a mládeži nabízeny.

3.1 Zařízení pro volný čas

„**Střediska pro volný čas dětí a mládeže**, která zahrnují domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností. Jsou to zařízení, která se zaměřují především na realizaci specializovaných zájmových činností pod odborným pedagogickým vedením. Organizují zájmovou činnost pravidelnou v kroužcích i příležitostní soutěže pro talentované jedince, prázdninové tábory, nabízejí spontánní aktivity na hřištích, hernách apod. Významné je, že umožňují účast dětem, mládeži, rodičům s dětmi a případně i dalším zájemcům.“ (Pávková, 2002, s. 44)

Střediska volného času nabízejí příležitostní výchovné a vzdělávací akce jako jsou výlety, turnaje, příměstské tábory, přednášky. Tyto činnosti jsou organizované a pod vedením pedagogických pracovníků středisek. Další oblastí je pravidelná zájmová činnost v zájmových kroužcích, klubech, které vedou zaměstnanci středisek nebo externí pracovníci. Střediska se také podílí na přípravě a organizování různých soutěží a přehlídek, které vyhlašuje MŠMT. Nabízejí prázdninové činnosti a vytváří podmínky pro spontánní aktivity. (Knotová, 2011, s. 57)

Dětské domovy řadíme mezi zařízení ústavní výchovy. Jejich hlavním úkolem je vhodným způsobem využívat volný čas, rozvíjet schopnosti a dovednosti svých žáků. Děti z dětských domovů se mohou účastnit také zájmových činností v různých výchovných zařízeních. (Němec, 2002, s. 22)

Domovy mládeže jsou výchovné a ubytovací zařízení. Snaží se udržet zájem studentů o studium a připravují je na budoucí povolání. Jejich úkolem je vést mládež ke smysluplnému a plnohodnotnému využívání volného času. Při výběru volnočasových aktivit je nutné dbát na dobrovolnost, respektování zájmů a přání studentů. (Němec, 2002, s. 22)

Školní družiny a školní kluby jsou základní formou výchovy mimo vyučování. Zajišťují program pro děti rodičů, kteří jsou v zaměstnání. Tyto zařízení fungují v průběhu školního roku. Školní družina je určena žákům prvního stupně základní školy. (Pávková, 2002, s. 112)

Školní kluby jsou určeny pro děti 2. stupně základních škol. Činnost školního klubu je podobná jako činnost školních družin, zaměřuje se na odpočinek, zájmové a veřejně prospěšné činnosti. Děti se ve školních klubech mohou připravovat na vyučování. Ve školním klubu je žákům již dán větší prostor pro samostatnost a volnost vzhledem k jejich věku. Školní kluby vedou pedagogičtí pracovníci nebo vychovatelé obdobně jako ve školní družině. (Knotová, 2011, s. 58)

Základní umělecké školy jsou určeny pro jedince, kteří již mají specifické zájmy v estetické oblasti. Základní umělecké školy připravují pro děti a mládež zájmové vzdělávání v oblasti zaměřené na činnosti hudební, hudebně-pohybové, výtvarné, literárně-dramatické. (Němec, 2002, s. 22)

Aktivity základních uměleckých škol obvykle probíhají v odpoledních hodinách a jsou zpoplatněny. Základní umělecké školy organizují také prázdninové aktivity, víkendové činnosti, soutěže a pořádají vystoupení pro rodiče a veřejnost. (Knotová, 2011, s. 59)

Jazykové školy nabízejí volnočasové aktivity, ale jejich zaměření je především vzdělávací orientované na jazykové vzdělávání. Do této skupiny můžeme zařadit pouze ty jazykové školy, které mají právo státní jazykové zkoušky. (Knotová, 2011, s. 59)

Organizace nekomerčního charakteru se zabývají výchovou ve volném čase, jedná se o čtyři organizace, které jsou neziskové. Zmínit můžeme občanská sdružení, která jsou ve výchově a činnostech volného času neaktivnější. Nejznámější je sdružení pro děti a mládež Pionýr, Český junák - skaut. Dále můžeme uvést občanská sdružení zaměřující se na sportovní aktivity, kulturní činnosti, environmentální výchovu a technické činnosti. Tyto sdružení si zřizují svá zařízení, centra volného času a kluby. Kromě vlastních členů sdružení, pro které jsou činnosti připraveny, se spontánních aktivit můžou zúčastnit také neorganizovaní, jako je široká veřejnost. Sdružení připravuje pro své členy prázdninové a rekreační pobyty pro děti a mládež. Organizace a zajištění činností je v rukou zřizovatelů. Při akcích jim pak pomáhají dobrovolníci, rodiče, děti, studenti v rámci praxe atd. Sdružení se velmi často potýkají s nedostatkem financí při zajištění náročnějších činností. Dalším problémem může být nedostatek dobrovolníků a jejich nekvalifikovanost. (Knotová, 2011, s. 64)

Činnosti **církví a náboženských společností**, které se zaměřují na výchovu ve volném čase, se rychle rozvíjí. Nabízí volnočasové aktivity pro děti, mládež, dospělé, pro příslušníky všech sociálních skupin. Nabídka aktivit pro děti a mládež je v průběhu celého školního roku, ale i o prázdninách. Jedná se o činnosti otevřené, příležitostní pro celou veřejnost nebo pravidelné organizované aktivity. Velmi aktivní svou činností jsou Salesiánské domy – střediska mládeže, která patří mezi střediska volného času a jsou zapsána v síti školských zařízení. Střediska nabízí volnočasové aktivity, různé akce pro veřejnost, neposkytují služby pouze věřícím. Jejich nabídka je pestrá, jedná se o pravidelnou zájmovou činnost, příležitostní akce pro rodiny, prázdninové pobyty nebo výuku náboženství. (Knotová, 2011, s. 64-65)

YMCA v překladu znamená křesťanské sdružení mladých lidí. Jedná se o křesťansky založené nevýdělečné sdružení, které se zaměřuje na mladé lidi a jejich plnohodnotné prožívání volného času. (Pávková, 2002, s. 145)

Nízkoprahová zařízení plní funkci sociální a jsou zřizována pro neorganizované děti a mládež v obtížné životní situaci, kterým hrozí sociálně patologické jevy nebo nejsou schopni se přizpůsobit běžnému způsobu života. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 150-151)

Zařízení privátní komerční sféry se především zaměřují na zájmové aktivity společenského charakteru (zábavní centra, parky, kluby), zájmové aktivity sportovní (fitcentra, sportovní kluby, vodní parky) a na rekreaci. (Knotová, 2011, s. 55)

V této části práce jsme rozvedli základní nabídku činností v zařízeních pro volný čas dětí a mládeže. Dále se budeme zabývat srovnáním městského a venkovského prostředí v minulosti a dnes.

3.2 Srovnání městského a venkovského prostředí

„Městské prostředí charakterizuje T. Pilch následujícími znaky:

- účast obyvatel, mládeže ve velkém počtu v různých cílových a účelových skupinách;
- dominance konzumního přístupu a povrchnost v charakteru mezilidských vztahů;
- zánik tradičních autorit, nedostatek výrazných společenských autorit;
- nefungující neformální společenská kontrola;
- výrazná anonymita v životě a činnostech v lokalitě;
- výrazný pokles institutu sousedství;

- velká proměnlivost, rychlost změn v celém životě;
- výrazná diferenciacie v profesní struktuře a společenském rozvrstvení.“ (Kraus a Poláčková, 2001, s. 126)

Specifickým typem prostředí jsou vedle tradičního městského prostředí lokality sídliště. Jedná se zvláštní typ prostředí s osobitým komplexem vztahů. Sídliště nemají tradice a při jejich výstavbě se zapomělo na dostatek travnatých ploch a zeleně. (Kraus, 2014, s. 97)

V blízkosti velkých měst dochází k budování nových lokalit venkovského typu tzv. periferních městeček a satelitů. Jedná se o určitý kompromis mezi životem na venkově a životem v pohodlí města. V těchto lokalitách je život lidí jiný než na venkově. Lidé zde žijí izolovaným a uzavřeným životem. (Kraus, 2014, s. 97)

„Venkovské prostředí charakterizuje do jisté míry v protikladech a zdůrazňuje blízkost k přírodě, nižší úroveň služeb, zachování lidové kultury, folklóru, migrační tendence, významnější roli školy a učitele.“ (Pilch, 1995 cit. podle Kraus a Poláčková, 2001, s. 126)

Srovnáme-li současné městské a venkovské prostředí, zjistíme, že v posledních desetiletích se město a vesnice vyrovnávají a sblížují. Venkovský život se zásadně změnil zásahem hromadných sdělovacích prostředků. Také vesnice poskytuje množství podnětů, příležitostí a motivací. Do života současného venkova zasáhl na plno vědecko-technický pokrok, který ovlivnil přímo život rodin a výrobní proces v zemědělství. Volný čas pracujících v zemědělství vzrostl. Dochází k rozvoji hromadné dopravy a motorizaci rodin. Otvírají se nové možnosti, sociální a kulturní podněty rodin. Obyvatelé venkova již nejsou jen zemědělci, podstatná část obyvatel venkova dojíždí za prací do města. Tím se venkovské prostředí přibližuje městskému. (Kraus a Poláčková, 2001, s. 127-128)

Z jiného pohledu lze říci, že jisté rozdíly stále přetrvávají. Na venkově jsou menší nákupní možnosti než ve městech. Také v oblasti služeb lze spatřovat jisté rozdíly, odlišný je i způsob bydlení a celkový životní styl. (Kraus a Poláčková, 2001, s. 128)

Dle Krause a Poláčkové (2001, s. 129) lze shrnout charakteristiku základních typů lokálního prostředí v následujícím přehledu:

Tab. č. 1: Srovnání městského a venkovského prostředí

MĚSTO	VENKOV tradiční	VENKOV současný
Profesní rozmanitost	Jednoznačně převládající profese zemědělská	Profesní rozmanitost s dominancí zemědělství
Chybí neformální sociální kontrola (anonymita)	Existuje silná sociální kontrola	Sociální kontrola funguje byť v omezené míře
Vztahy rodinné výrazně narušeny	Silné vazby rodinné v okruhu pokrevním i sousedském	Uvolněné svazky rodinné i sousedské
Různorodost v oblasti dělby rolí	Jasně vymezení rolí vzhledem k pohlaví, věku, sociální pozici	Různorodost v oblasti dělby rolí
Rozvinuté osvětové aspirace	Nedostatek osvětových aspirací	Aspirace především vzdělávací vzrostly
Povrchnost mezilidských vztahů (absence sousedství)	Výrazná sounáležitost, solidarita	Oslabování osobních neformálních vztahů
Výrazná různorodost výchovných vzorů	Tradicionalismus a pevnost vzorů	Různorodost vzorů, ale pomalejší akceptace
Výrazný institucionální podíl na výchově	Výrazná dominance rodiny ve výchově	Role výchovných institucí je omezenější
Dostupnost značného množství kulturních institucí	Kulturní život je organizován spontánně samotnými obyvateli (folklór)	Působení kulturních institucí je omezené
Rychlá reakce na společenské dění	Konzervatismus, setrvání na tradicích	Reakce na společenské dění je rychlejší pod vlivem médií

V poslední kapitole teoretické části práce jsme definovali městské a venkovské prostředí, jeho charakteristiku a typické znaky v minulosti a dnes.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU

Výzkumným problémem této bakalářské práce je analýza způsobů trávení volného času pubescentů žijících ve městě a na vesnici. Zjišťuje, jaký je pohled dnešních pubescentů na trávení volného času. Zda preferují spíše aktivní nebo pasivní trávení volného času. Dále nás bude zajímat, jakým aktivitám se ve volném čase dnešní mládež nejraději věnuje a zda je patrný rozdíl mezi volnočasovými aktivitami pubescentů žijících ve městě a na vesnici.

Již v úvodu této práce jsme zmiňovali výzkum s názvem „Děti v ringu dnešního světa.“ Část tohoto výzkumu je věnována jedné z hlavních oblastí života dětí a mládeže, a to je problematika volného času. Výzkum byl realizován v rámci národního projektu, který probíhal od dubna 2009 do února 2013 Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy společně s Národním institutem dětí a mládeže s názvem: Klíče pro život - Rozvoj klíčových kompetencí v zájmovém a neformálním vzdělávání. Výzkum se věnoval dětem ve věku 6 až 15 let, do kterého spadá také období pubescence, tedy naše cílová skupina. Výzkum se zaměřil nejprve na neorganizovanou formu trávení volného času, kdy si jedinec volí individuální aktivity podle svých zájmů a potřeb. Výsledkem bylo zjištění, že děti ve věku 13 až 15 let se každodenně věnují sledování televize nebo jsou na internetu a s překvapením stejně často připravě do školy. Výzkum ukázal, že tři čtvrtiny dětí v České republice navštěvují alespoň jednou týdně nějaký zájmový kroužek. Děti uvedly, že do kroužků chodí z vlastního rozhodnutí, protože je to baví. Negativní bylo zjištění, že starší děti ve věku 13 až 15 let s nástupem puberty, začínají kroužky tedy organizovanou formu trávení volného času opouštět. Důvodů je více např. rozvoj samostatnosti, nezávislosti, jedinci hledají vlastní identitu, chtějí svůj volný čas trávit individuálně s kamarády, u televize nebo počítače. (Bocan et. al., 2012)

K našemu výzkumu použijeme kvantitativně orientovaný pedagogický výzkum formou dotazníkového šetření, kdy získáme velké množství dat o velkém počtu respondentů v poměrně krátké době.

4.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je zjistit, jak tráví volný čas pubescenti žijící ve městě a na vesnici. Jakým aktivitám se pubescenti ve svém volném čase nejraději věnují. Budeme zjišťovat, zda preferují aktivní či pasivní trávení volného času. Zda dávají přednost trávit volný čas doma u počítače, venku s kamarády nebo v zájmových kroužcích. Výzkum by

měl dále ukázat, zda je patrný rozdíl mezi volnočasovými aktivitami pubescentů z města a z vesnice.

4.2 Stanovení výzkumných otázek popisných a vztahových

VOP₁ Jak tráví svůj volný čas pubescenti žijící ve městě a na vesnici?

VOP₂ Jaké jsou nejoblíbenější volnočasové aktivity pubescentů žijících ve městě a na vesnici?

VOP₃ Jaký je rozdíl mezi volnočasovými aktivitami pubescentů z města a z vesnice?

VOV₄ Existuje vztah mezi místem bydliště respondentů a způsobem trávení jejich volného času?

VOV₅ Existuje vztah mezi místem bydliště respondentů a jejich preferováním organizovaného trávení volného času?

4.3 Formulace výzkumných hypotéz

H₁ Způsob trávení volného času pubescentů žijících ve městě a na vesnici se liší.

H₂ Pubescenti žijící ve městě preferují více organizovanou formu trávení volného času než pubescenti žijící na vesnici.

4.4 Výzkumný soubor a způsob jeho výběru

V rámci pedagogického výzkumu, kdy zjišťujeme, jak tráví svůj volný čas pubescenti žijící ve městě a na vesnici, lze jako základní výzkumný soubor považovat žáky 8. a 9. tříd základních škol. Jako výběrový výzkumný soubor byli pomocí dotazníkového šetření osloveni žáci 8. a 9. tříd základních škol a víceletého gymnázia ve Zlínském kraji. Jako způsob výběru výzkumného souboru byl zvolen dostupný výběr žáků 8. a 9. tříd základních škol a víceletého gymnázia, tedy období pubescence.

Jelikož naším výzkumným problémem je volný čas pubescentů, pokusíme se vymezit pojem pubescence, jak je uveden v odborné literatuře a změny, které toto složité období v životě každého jedince přináší.

První fázi dospívání nazýváme období pubescence. Věkově lze vymezit toto období mezi 11. - 15. rokem, jedná se však o individuální záležitost, která je dána především geneticky. V tomto období dochází k celkové proměně všech stránek osobnosti dospívajícího. Pubescent se snaží osamostatnit a nebýt tolik vázaný na rodiče. Velký význam v jeho životě hrají vrstevníci, se kterými se ztotožňuje více než dříve. Hlavním sociálním

mezníkem v období pubescence je ukončení povinné školní docházky a nutnost zvolit si další profesní směr. (Vágnerová, 2000, s. 209-210)

Erikson vyznačuje období pubescence jako fázi, ve které si jedinec hledá a vytváří vlastní identitu. V tomto procesu rozvoje individuální identity zaujímá hlavní roli přechodné stádium tzv. skupinové identity. Pubescent si vytváří vlastní ideál. Profesní role, ke které jedinec směřuje, hraje důležitou součást identity. Zde se ukáže míra jeho ztotožnění s rodinou a jejími hodnotami. (Vágnerová, 2000, s. 251)

Období pubescence je zvláště citlivé a složité období pro každého jedince. Dochází k rychlému a výraznému vývoji po všech stránkách. Vhodný výběr trávení volného času může pohled dospívajícího člověka na volný čas zcela ovlivnit. V dnešní době většina mládeže tráví svůj volný čas nevhodným způsobem. Preferují spíše pasivní trávení volného času u internetu a komunikace mezi nimi probíhá převážně po sociálních sítích.

4.5 Metoda a technika sběru dat

V této bakalářské práci jsme použili jako metodu sběru dat kvantitativní pedagogický výzkum. K získání potřebných dat byla použita technika dotazníkového šetření. Dotazníky byly doručeny osobně do dvou základních škol a jednoho víceletého gymnázia ve Zlínském kraji a následně vybrány zpět. Návratnost byla tedy stoprocentní. Osloveno bylo celkem 176 respondentů. Respondentům byl předem sdělen cíl a záměr výzkumného šetření. Dále byli informováni o anonymitě odpovědí, které uvedou v dotazníku.

5 ANALÝZA DAT

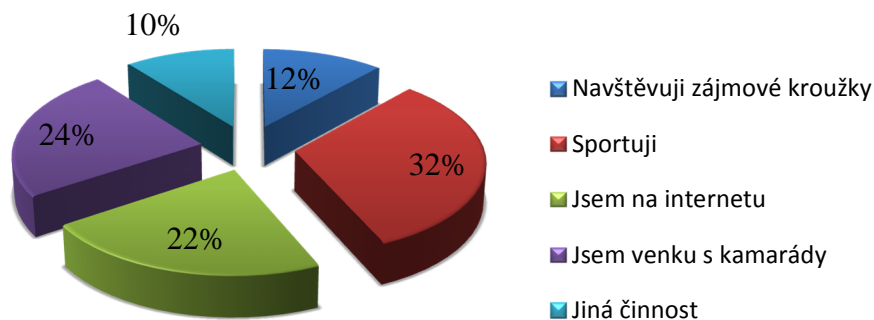
V této části práce budeme analyzovat data získaná dotazníkovým šetřením. Data budou nejprve prezentována grafickým znázorněním a slovně popsána. Četnosti, které jsme získali měřením v pedagogické realitě, ověříme pomocí testu dobré shody chí-kvadrát a zjistíme, zda se odlišují od teoretických četností, které odpovídají dané nulové hypotéze. (Chrástka, 2011, s. 71)

Dále ověříme stanovené hypotézy pomocí statistické metody nominálních dat, a to testu nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku a testu nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku. Na základě tohoto testu významnosti rozhodujeme, zda existuje souvislost mezi dvěma pedagogickými jevy, které byly získány nominálním měřením. (Chrástka, 2011, s. 76)

Z výsledků, které zjistíme, odpovíme na výzkumné otázky položené v úvodu praktické části.

5.1 Deskriptivní analýza dat

Otázka č. 1. Co nejraději děláš ve svém volném čase?

Graf č. 1: Nejoblíbenější volnočasové aktivity

Na tuto otázku měli respondenti možnost více odpovědí, proto je celková četnost 274. Nejčastější odpovědí byly sportovní volnočasové aktivity (32 %), dále byl respondenty nejčastěji uváděn pobyt venku s kamarády (24 %) a internet (22 %). Naopak nejméně odpovídali respondenti možnost návštěvy zájmových kroužků (12 %) a také volili možnost jiná činnost (10 %) např. práce na zahrádce, dívání se na televizi.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Způsoby trávení volného času mezi respondenty jsou stejné.

H_A Způsoby trávení volného času mezi respondenty jsou rozdílné.

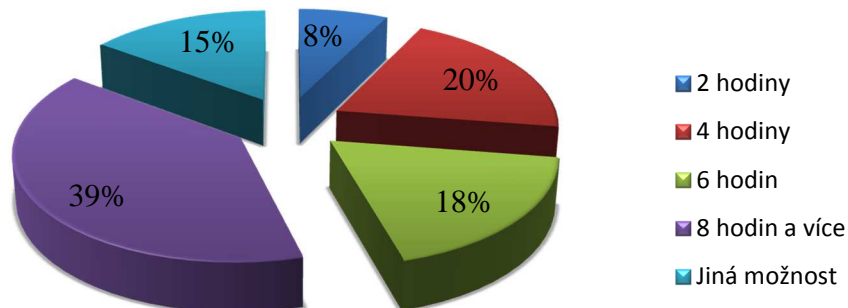
Tab. č. 2: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 1

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Návštěva zájmových kroužků	32	54,8	9,486
Sport	87	54,8	18,920
Internet	61	54,8	0,701
Venku s kamarády	65	54,8	1,899
Jiná činnost	29	54,8	12,147
Celkem	274	274	43,153

$$X^2_{0,05}(4) = 9,488 < X^2 = 43,153$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Četnosti odpovědí respondentů na otázku, co nejraději dělají ve svém volném čase, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody. Respondenti se ve svém volném čase věnují různým aktivitám.

Otázka č. 2. Kolik hodin týdně se této aktivitě věnuješ?

Graf č. 2: Čas věnovaný oblíbeným aktivitám

Své oblíbené volnočasové aktivitě věnují respondenti nejvíce 8 hodin a více týdně (odpovědělo tak 39 % dotázaných). Dále je respondenty uváděno 4 hodiny týdně (20 %) a 6 hodin týdně (18 %). 2 hodiny týdně uvedlo 8 % respondentů a dalších 15% uvedlo jiné časové rozmezí např. celý týden nebo co nejvíce hodin týdně.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Počet hodin týdně, které respondenti tráví oblíbenou aktivitou, je stejný.

H_A Počet hodin týdně, které respondenti tráví oblíbenou aktivitou, je rozdílný.

Tab. č. 3: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 2

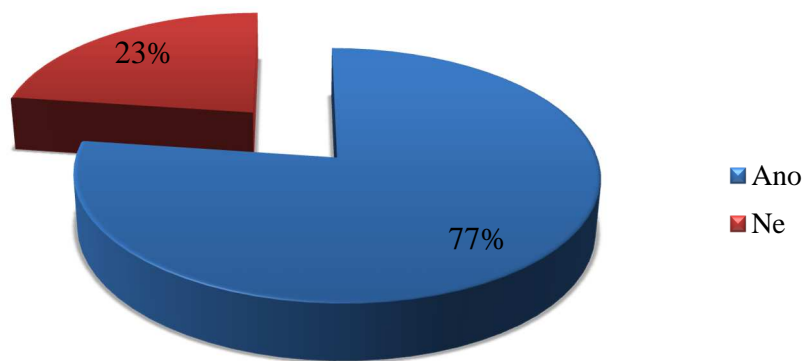
Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
2 hodiny	13	35	13,829
4 hodiny	35	35	0
6 hodin	32	35	0,257
8 hodin a více	69	35	33,029
Jiná možnost	26	35	2,314
Celkem	175	175	49,429

$$X^2_{0,05}(4) = 9,488 < X^2 = 49,429$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Počty hodin týdně, které respondenti

tráví oblíbenou aktivitou, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 3. Navštěvuješ pravidelně nějaký kroužek?

Graf č. 3: Pravidelná návštěvnost zájmových kroužků

Na otázku zda respondenti navštěvují pravidelně nějaký kroužek, odpovědělo 77 % dotázaných, že zájmové kroužky navštěvují pravidelně a 23 % odpovědělo, že zájmové kroužky pravidelně nenavštěvují.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Frekvence návštěv pravidelných zájmových kroužků respondentů jsou stejné.

H_A Frekvence návštěv pravidelných zájmových kroužků respondentů jsou rozdílné.

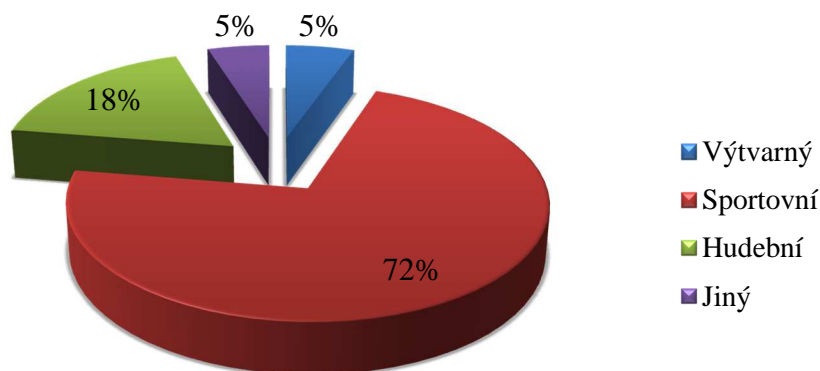
Tab. č. 4: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 3

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Ano	136	88	26,182
Ne	40	88	26,182
Celkem	176	176	52,364

$$X^2_{0,05}(1) = 3,841 < X^2 = 52,364$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Odpovědi respondentů, zda pravidelně navštěvují zájmové kroužky, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 4. Pokud jsi odpověděl ano. Vyber jaký?

Graf č. 4: Četnost jednotlivých druhů kroužků

V této otázce respondenti vybírali, jaký zájmový kroužek pravidelně navštěvují. Celková četnost odpovědí je 175. Nejčastěji bylo respondenty uváděno, že pravidelně navštěvují sportovní zájmové kroužky (72%). Další nejčastější odpovědí byly kroužky hudební (18 %) a následně respondenti uváděli pravidelné zájmové kroužky výtvarné (5 %). Možnost jiný zájmový kroužek si zvolilo také 5 % dotázaných, jednalo se o konkrétní popis aktivity jako je fotbal, florbal, jezdeckví atd.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Způsob výběru pravidelných kroužků mezi respondenty je stejný.

H_A Způsob výběru pravidelných kroužků mezi respondenty je rozdílný.

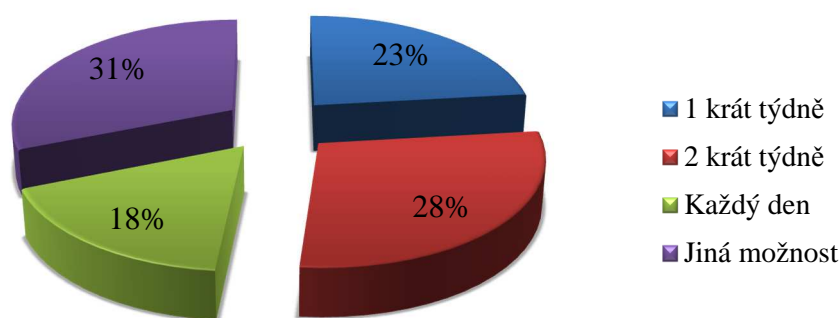
Tab. č. 5: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 4

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Výtvarný	9	41,25	25,213
Sportovní	119	41,25	146,547
Hudební	29	41,25	3,638
Jiný kroužek	8	41,25	26,801
Celkem	165	165	202,199

$$X^2_{0,05}(3) = 7,815 < X^2 = 202,199$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Odpovědi respondentů, jaké zájmové kroužky pravidelně navštěvují, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 5. Kolikrát týdně navštěvuješ zájmové kroužky?

Graf č. 5: Frekvence návštěv zájmových kroužků

Respondenti odpovídali, kolikrát týdně se věnují návštěvě zájmových kroužků. Nejčastěji zvolili jako odpověď jinou možnost (31 %), kdy uváděli návštěvu kroužků 4 až 5 krát týdně, objevily se také odpovědi 3 krát týdně. Další nejčastější odpovědí bylo 2 krát týdně (28 %) a 1 krát týdně navštěvuje zájmové kroužky 23 % dotázaných respondentů. Každý den navštěvuje zájmové kroužky 18 % respondentů.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Četnosti návštěv zájmových kroužků respondentů jsou stejné.

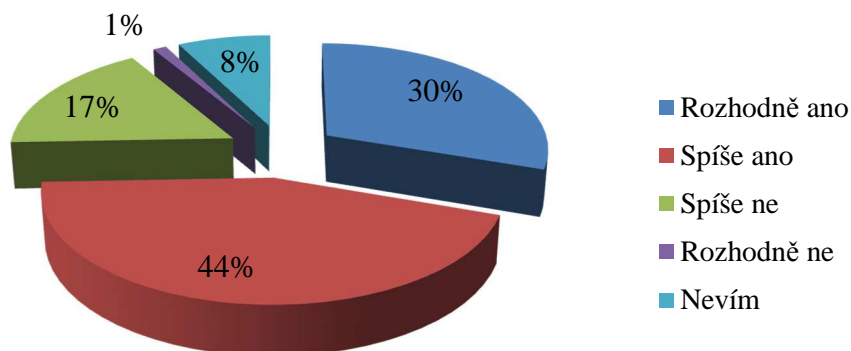
H_A Četnosti návštěv zájmových kroužků respondentů jsou rozdílné.

Tab. č. 6: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 5

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
1 krát týdně	32	34,5	0,181
2 krát týdně	39	34,5	0,587
Každý den	24	34,5	3,196
Jiná možnost	43	34,5	2,094
Celkem	138	138	6,058

$$X^2_{0,05}(3) = 7,815 > X^2 = 6,085$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je menší než kritická hodnota, a proto přijímáme nulovou hypotézu. Uvedené výsledky nejsou statisticky významné a lze je vysvětlit na základě náhody.

Otázka č. 6. Je pro tebe nabídka volnočasových aktivit ve tvém okolí dostačující?

Graf č. 6: Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit

Na otázku, zda je nabídka volnočasových aktivit ve tvém okolí dostačující, nejčastěji respondenti uvedli, že je spíše dostačující (44 %) a následně 30 % dotázaných odpovědělo, že s nabídkou jsou rozhodně spokojeni. 17 % respondentů uvedlo, že s nabídkou spíše

spokojení nejsou a jen 1 % respondentů odpovědělo, že nabídka volnočasových aktivit pro ně rozhodně není dostačující. Odpovědi nevím se vyjádřilo 8 % dotázaných.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Názory respondentů na nabídku volnočasových aktivit v jejich okolí jsou stejné.

H_A Názory respondentů na nabídku volnočasových aktivit v jejich okolí jsou rozdílné.

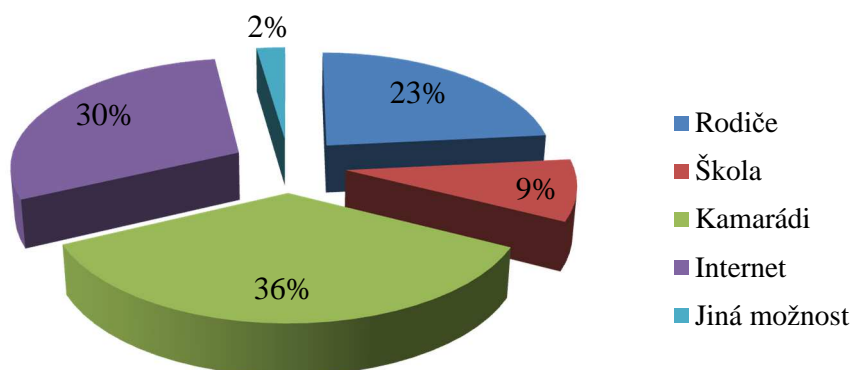
Tab. č. 7: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 6

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Rozhodně ano	52	34,4	9,005
Spíše ano	76	34,4	50,307
Spíše ne	29	34,4	0,848
Rozhodně ne	2	34,4	30,516
Nevím	13	34,4	13,313
Celkem	172	172	103,989

$$X^2_{0,05}(4) = 9,488 < X^2 = 103,989$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Názory respondentů, zda je nabídka volnočasových aktivit pro ně dostačující, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 7. Kdo tě nejčastěji informuje o nabídce volnočasových aktivit?

Graf č. 7: Zdroje informací o volnočasových aktivitách

U této otázky měli respondenti možnost vybírat více odpovědí. Celková četnost odpovědí je 222. Jako nejčastější zdroj informací uváděli kamarády (36 %). Další nejčastější odpovědí byl uveden internet (30 %) a 23 % uvedlo, že jsou nejčastěji o nabídce volnočasových aktivit informováni rodiči. Méně častou odpovědí byl uváděn jako zdroj informací o volnočasových aktivitách škola (9 %) a odpověď jinou možnost zvolilo 2 % oslovených respondentů.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Zdroje informací respondentů o volnočasových aktivitách jsou stejné.

H_A Zdroje informací respondentů o volnočasových aktivitách jsou rozdílné.

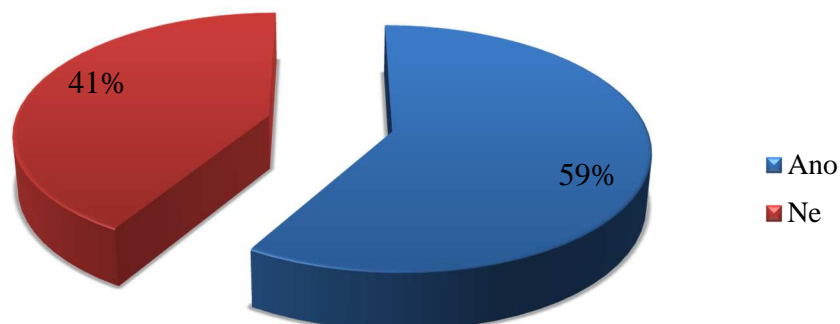
Tab. č. 8: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 7

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Rodiče	52	44,4	1,301
Škola	20	44,4	13,409
Kamarádi	79	44,4	26,963
Internet	66	44,4	10,508
Jiná možnost	5	44,4	34,963
Celkem	222	222	87,144

$$X^2_{0,05}(4) = 9,488 < X^2 = 87,144$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Odpovědi respondentů, kdo je nejčastěji informuje o možnostech volnočasových aktivit, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 8. Musíš za zájmovými kroužky dojíždět?

Graf č. 8: Dojíždění za zájmovými kroužky

Nejvíce oslovených respondentů (59 %) odpovědělo, že za zájmovými kroužky musí dojíždět. 41 % respondentů odpovědělo, že do zájmových kroužků nedojíždí.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Četnosti odpovědí respondentů, zda musí dojíždět za zájmovými kroužky, jsou stejné.

H_A Četnosti odpovědí respondentů, zda musí dojíždět za zájmovými kroužky, jsou rozdílné.

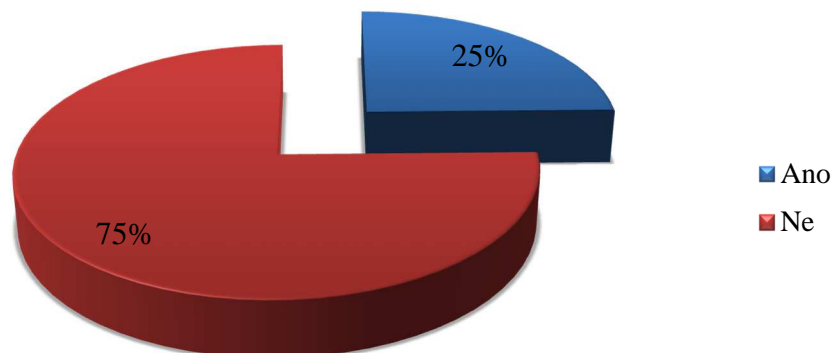
Tab. č. 9: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 8

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Ano	99	84,5	2,488
Ne	70	84,5	2,488
Celkem	169	169	4,976

$$X^2_{0,05}(1) = 3,841 < X^2 = 4,976$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Četnosti odpovědí, které se týkají dojíždění za zájmovými kroužky, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 9. Navštěvuješ nějaký kroužek v rámci školy?

Graf č. 9: Návštěvnost školních kroužků

Na otázku, zda respondenti navštěvují nějaký školní kroužek, nejčastěji odpověděli (75 %), že v rámci školy kroužky nenavštěvují. Pouze 25 % oslovených respondentů se účastní zájmové činnosti v rámci školy.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Frekvence návštěv respondentů v zájmových kroužcích v rámci školy jsou stejné.

H_A Frekvence návštěv respondentů v zájmových kroužcích v rámci školy jsou rozdílné.

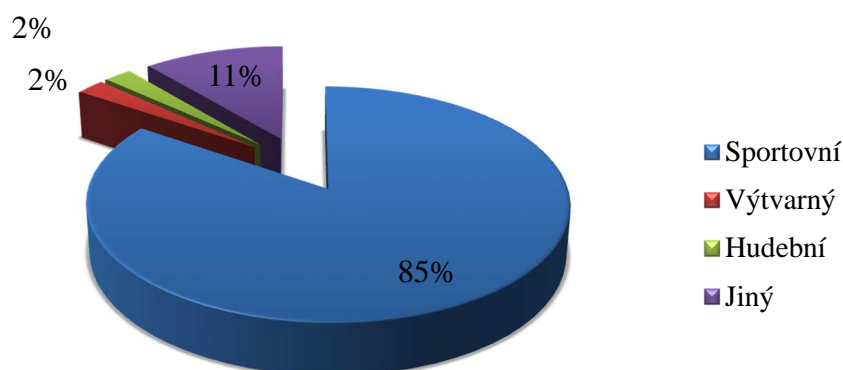
Tab. č. 10: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 9

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Ano	43	87	22,253
Ne	131	87	22,253
Celkem	174	174	44,506

$$X^2_{0,05}(1) = 3,841 < X^2 = 44,506$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Odpovědi respondentů, zda navštěvují zájmové kroužky v rámci školy, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 10. Pokud si odpověděl ano. Vyber jaký?

Graf č. 10: Typy navštěvovaných školních kroužků

Z nabídky školních zájmových kroužků nejčastěji respondenti navštěvují sportovní aktivity (85 %). Nejméně pak respondenti uváděli (2 %) zájmové kroužky výtvarné a hudební. Někteří dotázaní zvolili jinou možnost (11 %), kdy uváděli např. návštěvu jazykových kroužků v rámci školy.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Způsob výběru kroužků v rámci školy mezi respondenty je stejný.

H_A Způsob výběru kroužků v rámci školy mezi respondenty je rozdílný.

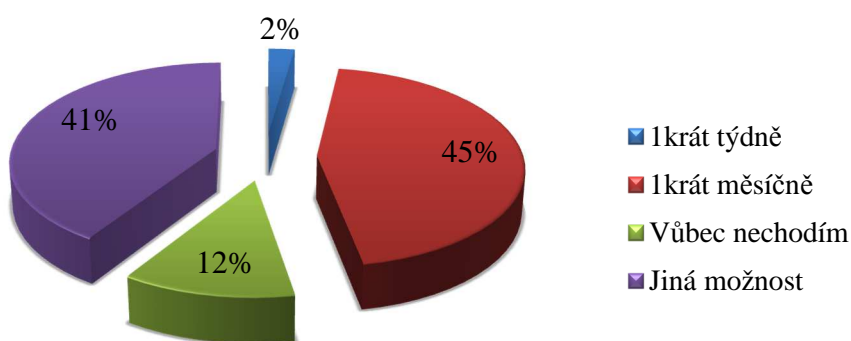
Tab. č. 11: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 10

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Sportovní	38	11,25	63,605
Výtvarný	1	11,25	9,339
Hudební	1	11,25	9,339
Jiný	5	11,25	3,472
Celkem	45	45	85,755

$$X^2_{0,05}(3) = 7,815 < X^2 = 85,755$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Odpovědi respondentů, jaké kroužky navštěvují v rámci školy, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 11. Jak často chodíš do kina, divadla nebo na koncert?

Graf č. 11: Četnosti návštěv kulturních zařízení

V této otázce jsme zjišťovali, jak často respondenti navštěvují různá kulturní zařízení. Nejčastější odpovědí bylo, že kulturní zařízení navštěvuje 1 krát měsíčně 45 % dotázaných respondentů. Následně respondenti uváděli (41 %) odpověď jiná možnost, kdy navštěvují kina, divadla a jiná zařízení spíše nepravidelně nebo 1 až 2 krát do roka. Pouze 12 % dotázaných tyto zařízení nenavštěvuje vůbec. Nejméně častou odpovědí byla návštěva kulturních zařízení 1 krát týdně, kdy jí uvedlo jen 2 % respondentů.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Frekvence návštěv kulturních zařízení respondentů jsou stejné.

H_A Frekvence návštěv kulturních zařízení respondentů jsou rozdílné.

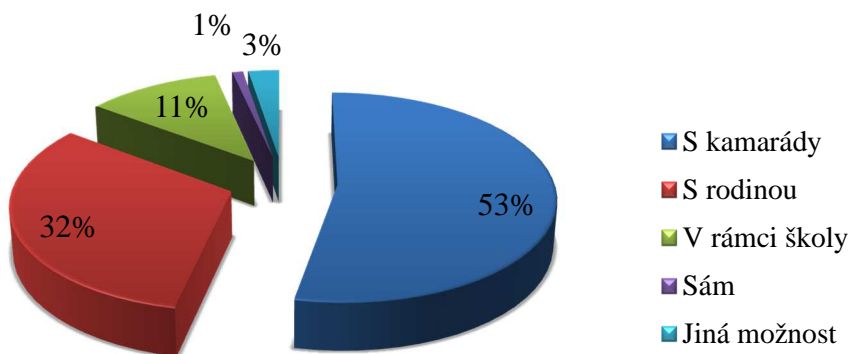
Tab. č. 12: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 11

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
1 krát týdně	4	44	36,364
1 krát měsíčně	79	44	27,841
Vůbec nechodím	21	44	12,023
Jiná možnost	72	44	17,818
Celkem	176	176	94,046

$$X^2_{0,05}(3) = 7,815 < X^2 = 94,046$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Četnosti odpovědí, jak často navštěvují kulturní zařízení, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 12. S kým nejčastěji navštěvuješ tato kulturní zařízení?

Graf č. 12: Nejčastější společnost při návštěvě kulturních zařízení

Celková četnost odpovědí u této otázky je 231, jelikož respondenti měli možnost odpovědět více možnostmi. Nejčastěji uváděli, že kulturní zařízení navštěvují se svými kamarády (53 %) a 32 % dotázaných chodí za kulturou s rodinou. Méně častá odpověď 11 % byla návštěva kulturních zařízení v rámci školy. Pouze 1 % respondentů uvedlo, že kulturní zařízení navštěvuje sám. Odpověď jiná možnost si vybralo 3 % dotázaných.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Způsob výběru respondentů, s kým nejčastěji navštěvují kulturní zařízení, je stejný.

H_A Způsob výběru respondentů, s kým nejčastěji navštěvují kulturní zařízení, je rozdílný.

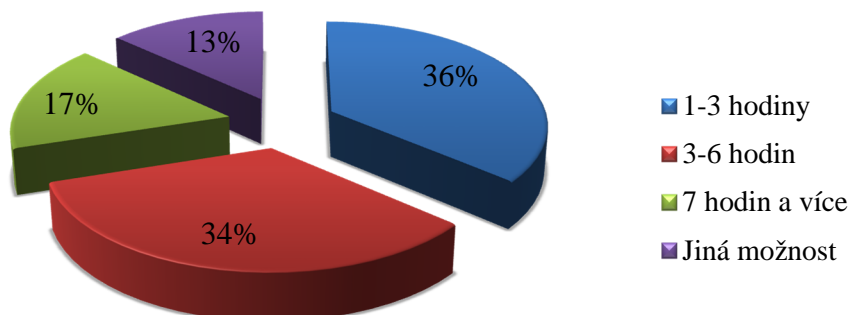
Tab. č. 13: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 12

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
<i>S kamarády</i>	123	46,2	127,668
<i>S rodinou</i>	74	46,2	16,728
<i>V rámci školy</i>	26	46,2	8,832
<i>Sám</i>	2	46,2	42,287
<i>Jiná možnost</i>	6	46,2	34,979
<i>Celkem</i>	231	231	230,494

$$X^2_{0,05}(4) = 9,488 < X^2 = 230,494$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Odpovědi respondentů, s kým nejčastěji navštěvují kulturní zařízení, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 13. Kolik hodin týdně trávíš venku s kamarády?

Graf č. 13: Čas strávený venku s kamarády

V této otázce bylo cílem zjistit, kolik času týdně tráví respondenti venku s kamarády. Nejčastěji uváděli 1-3 hodiny týdně (36 %) a následně 3-6 hodin týdně uvedlo 34 % dotázaných. Méně častá odpověď (17 %) byla 7 hodin týdně a více. Jako jinou možnost uvedlo 13 % dotázaných nejčastěji, že nemají čas na pobyt venku s kamarády nebo naopak se vyjádřili, že tráví se svými kamarády co nejvíce času.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Četnosti odpovědí respondentů, kolik hodin týdně tráví venku s kamarády, jsou stejné.

H_A Četnosti odpovědí respondentů, kolik hodin týdně tráví venku s kamarády, jsou rozdílné.

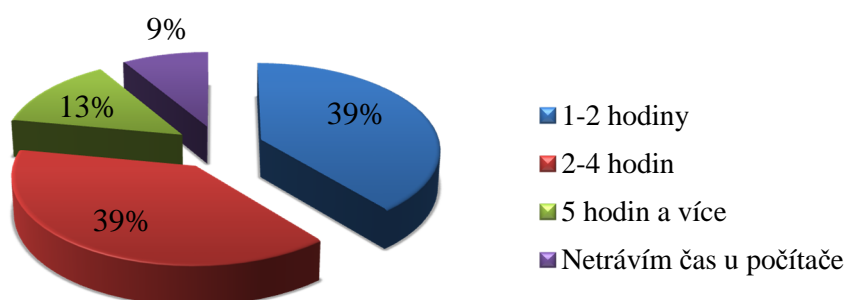
Tab. č. 14: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 13

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
1-3 hodiny	63	43,5	8,741
3-6 hodin	59	43,5	5,523
7 hodin a více	29	43,5	4,833
Jiná možnost	23	43,5	9,661
Celkem	174	174	28,758

$$X^2_{0,05}(3) = 7,815 < X^2 = 28,758$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Četnosti odpovědí respondentů, kolik hodin týdně tráví venku s kamarády, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 14. Kolik hodin denně trávíš u počítače?

Graf č. 14: Čas strávený u počítače

V této otázce jsme se respondentů dotazovali na čas strávený u počítače. Shodně nám odpověděli (celkem 78 %) rozmezí 1 až 4 hodiny za den. Jen 13 % respondentů uvedlo, že u počítače tráví 5 a více hodin denně. Nejméně nám respondenti odpovídali, že netráví žádný čas u počítače (9 %).

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Četnosti odpovědí respondentů, kolik hodin denně tráví u počítače, jsou stejné.

H_A Četnosti odpovědí respondentů, kolik hodin denně tráví u počítače, jsou rozdílné.

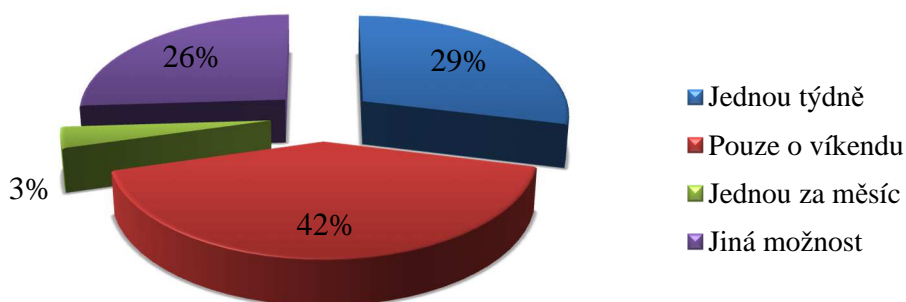
Tab. č. 15: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 14

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
1-2 hodiny	67	43	13,395
2-4 hodiny	67	43	13,395
5 hodin a více	23	43	9,302
Netrávím žádný čas u počítače	15	43	18,233
Celkem	172	172	54,325

$$X^2_{0,05}(3) = 7,815 < X^2 = 54,325$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Odpovědi respondentů, kolik hodin denně tráví u počítače, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 15. Jak často trávíš volný čas společně s rodinou?

Graf č. 15: Čas strávený s rodinou

Tato otázka zjišťovala volný čas, který respondenti tráví společně s rodinou. Nejčastěji respondenti uvedli (42 %), že volný čas společně s rodinou tráví pouze o víkendu. Druhou nejčastější odpovědí (29 %) bylo respondenty uváděno jednou týdně a následně 26 % dotázaných uvedlo jinou možnost, kdy s rodinou tráví co nejvíce času. Nejméně respondenti odpovídali (3 %), že by volný čas s rodinou trávili jen jednou měsíčně.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Volný čas, který tráví respondenti společně s rodinou, je stejný.

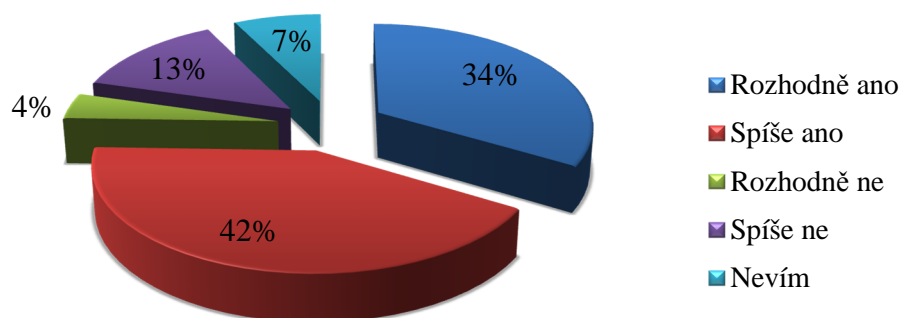
H_A Volný čas, který tráví respondenti společně s rodinou, je rozdílný.

Tab. č. 16: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 15

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Jednou týdně	51	44,25	1,030
Pouze o víkendu	74	44,25	20,001
Jednou za měsíc	6	44,25	33,064
Jiná možnost	46	44,25	0,069
Celkem	177	177	54,164

$$X^2_{0,05}(3) = 7,815 < X^2 = 54,164$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Odpovědi respondentů, jak často tráví volný čas společně s rodinou, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 16. Trávíš rád volný čas v přírodě?

Graf č. 16: Čas trávený v přírodě

V této otázce měli respondenti možnost vyjádřit oblibu trávení volného času v přírodě. Nejčastější odpovědí (42 %) se oslovení vyjádřili, že rádi tráví volný čas v přírodě. Dále 34 % odpovědělo, že rozhodně preferují trávit volný čas v přírodě. Možnost, že spíše netráví rádi čas v přírodě, zvolilo 13 % respondentů. Odpověď nevím uvedlo 7 % dotázaných. Nejméně častou odpovědí (4 %) bylo, že rozhodně netráví svůj volný čas v přírodě.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Oblíbenost trávení volného času v přírodě u respondentů je stejná.

H_A Oblíbenost trávení volného času v přírodě u respondentů je rozdílná.

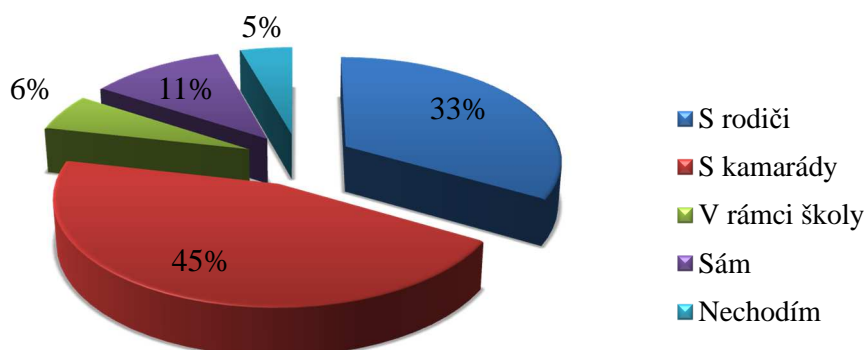
Tab. č. 17: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 16

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Rozhodně ano	59	35,2	16,092
Spíše ano	74	35,2	42,768
Rozhodně ne	7	35,2	22,592
Spíše ne	23	35,2	4,284
Nevím	13	35,2	14,001
Celkem	176	176	99,737

$$X^2_{0,05}(4) = 9,488 < X^2 = 99,737$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Četnosti odpovědí respondentů na oblibu trávení volného času v přírodě jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

Otázka č. 17. S kým chodíš nejčastěji do přírody?

Graf č. 17: Společnost při pobytu v přírodě

Na otázku s kým nejčastěji chodíš do přírody, byla celková četnost odpovědí 228. Respondenti nejčastěji odpovídali, že do přírody chodí s kamarády (45 %). Další nejčastější odpovědí bylo s rodiči (33 %). Méně častou odpovědí respondentů byla možnost odpovědi sám, uvedlo tak 11 % z nich. V rámci školy pobývá v přírodě 6 % respondentů. Nejméně respondenti odpovídali (5 %), že do přírody nechodí vůbec.

Ověření četností pomocí testu dobré shody chí-kvadrát

H_0 Společnost respondentů při pobytu v přírodě je stejná.

H_A Společnost respondentů při pobytu v přírodě je rozdílná.

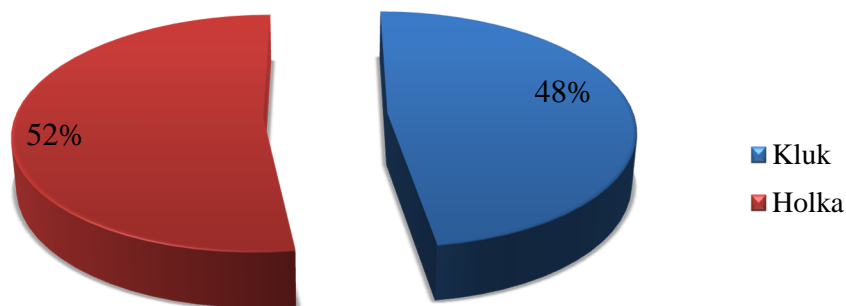
Tab. č. 18: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 17

Škála	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$\frac{(P - O)^2}{O}$
S rodiči	76	45,6	20,266
S kamarády	103	45,6	72,254
V rámci školy	13	45,6	23,306
Sám	26	45,6	8,425
Nechodím vůbec do přírody	10	45,6	27,793
Celkem	228	228	152,044

$$X^2_{0,05}(4) = 9,488 < X^2 = 152,044$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Odpovědi respondentů, s kým nejraději tráví volný čas v přírodě, jsou rozdílné. Uvedené výsledky jsou statisticky významné a nelze je tedy vysvětlovat na základě náhody.

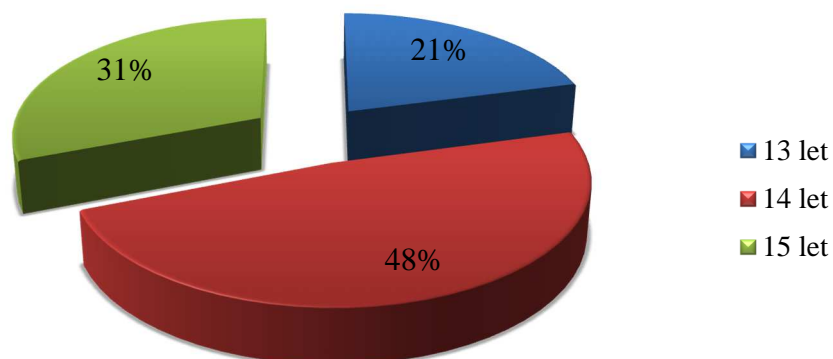
Otázka č. 18. Jsi?

Graf č. 18: Pohlaví respondentů

Poměr oslovených respondentů byl téměř vyrovnaný, počet dívek je 91 (52 %) a počet chlapců 83 (48 %).

Otázka č. 19. Kolik je ti let?

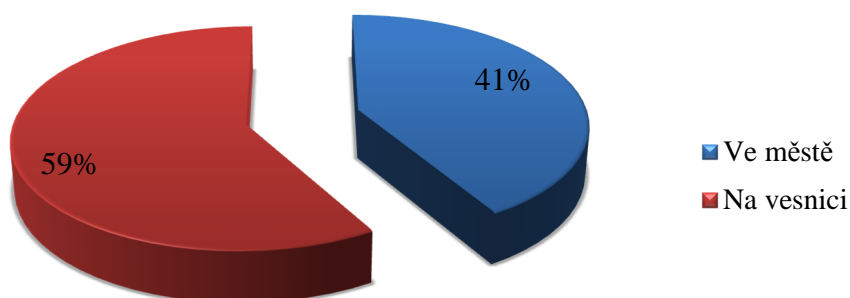

Graf č. 19: Věk respondentů

Osloveno bylo celkem 176 respondentů ve věkovém rozmezí 13 až 15 let. Nejmenší zastoupení měli respondenti ve věku 13 let, celkem tak odpovědělo 36 (21 %) oslovených. Nejčastěji byl uváděn respondenty věk 14 let, odpovědělo tak 83 (48 %) dotázaných. Věk 15 let uvedlo 53 (31 %) respondentů.

Otázka č. 20. Kde bydlíš?

Graf č. 20: Bydliště respondentů

Počet respondentů, kteří odpověděli, že bydlí ve městě, bylo 73 (41 %). Na vesnici bydlí 103 (59 %) dotázaných respondentů.

Otázka č. 21. Zamysli se a napiš. Jak si představuješ ideální trávení volného času?

Tab. č. 19: Ideálně strávený volný čas

Ideální volnočasová aktivita	Počet odpovědí
Vycházky do přírody, pobyt venku	32
Sport	48
Kultura	14
Čas trávený s kamarády	72
Čas trávený s rodinou	35
PC, internet	32
Celkem	233

V této otázce měli respondenti možnost napsat, jak si představují ideální trávení volného času. Jejich odpovědi nebyly vyhraněné, spíše se prolínaly. Nejčastěji tráví svůj volný čas

s kamarády nebo s rodinou. Preferují vycházky do přírody, pobyt venku, výlety a kulturní vyžití. Dále respondenti nejčastěji uváděli, že ideálně strávený volný čas je sportovními aktivitami nebo pasivně u počítače.

5.2 Relační analýza dat

V této části práce si ověříme stanovené hypotézy. Použijeme test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku a test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku, kdy rozhodneme, zda existuje souvislost mezi dvěma pedagogickými jevy, které jsme získali pomocí nominálního měření. (Chrástka, 2011, s. 76)

Pracovat budeme na hladině významnosti 0,05. Na základě získaných výpočtů si odpovíme na vztahové výzkumné otázky určené v úvodu praktické části.

5.2.1 Ověření hypotézy H_1

H_1 Způsob trávení volného času pubescentů žijících ve městě a na vesnici se liší.

VOV₄ Existuje vztah mezi místem bydliště respondentů a způsobem trávení jejich volného času?

H_0 Ve způsobu trávení volného času pubescentů žijících ve městě a na vesnici neexistuje statisticky významný rozdíl.

H_A Ve způsobu trávení volného času pubescentů žijících ve městě a na vesnici existuje statisticky významný rozdíl.

Tab. č. 20: Kontingenční tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát H_1

Místo bydliště	Zájmové kroužky	Sport	Internet	Kamarádi	Jiné	Celkem
Město	15 (11,75)	39 (36,45)	19 (25,52)	25 (27,14)	15 (12,15)	113
Vesnice	14 (17,25)	51 (53,55)	44 (37,48)	42 (39,86)	15 (17,85)	166
Celkem	29	90	63	67	30	279

$$X^2_{0,05(4)} = 9,488 > X^2 = 6,017$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je menší než kritická hodnota, a proto přijímáme nulovou hypotézu a odmítáme hypotézu alternativní. Mezi místem bydliště respondentů a způsobem trávení jejich volného času neexistuje statisticky významný rozdíl. Na základě uvedených výsledků v kontingenční tabulce č. 20 můžeme odpovědět na vztahovou

výzkumnou otázku č. 4. Místo bydliště respondentů nemá významný vliv na způsob trávení jejich volného času.

5.2.2 Ověření hypotézy H₂

H₂ Pubescenti žijící ve městě preferují více organizovanou formu trávení volného času než pubescenti žijící na vesnici.

VOV₅ Existuje vztah mezi bydlištěm respondentů a jejich preferováním organizovaného trávení volného času?

H₀ Mezi bydlištěm respondentů a jejich preferováním organizovaného trávení volného času neexistuje statisticky významný rozdíl.

H_A Mezi bydlištěm respondentů a jejich preferováním organizovaného trávení volného času existuje statisticky významný rozdíl.

Tab. č. 21: Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát H₂

Bydliště	Navštěvuje	Nenavštěvuje	Celkem
Město	58	16	74
Vesnice	77	25	102
Celkem	135	41	176

$$X^2_{0,05}(1) = 3,841 > X^2 = 0,201$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je menší než kritická hodnota, a proto přijímáme nulovou hypotézu a odmítáme hypotézu alternativní.

Mezi bydlištěm respondentů a jejich preferováním organizovaného trávení volného času neexistuje statisticky významný rozdíl. Z výsledků výzkumu si můžeme odpovědět na vztahovou výzkumnou otázku č. 5. Pubescenti žijící ve městě nenavštěvují více zájmové kroužky než pubescenti žijící na vesnici.

6 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ

V této kapitole vyhodnotíme výsledky dle stanovených výzkumných otázek.

Výzkumná otázka popisná č. 1: Jak tráví svůj volný čas pubescenti žijící ve městě a na vesnici?

Dotazníkovým šetřením jsme zjišťovali, jak tráví volný čas pubescenti žijící ve městě a na vesnici. Zda tráví svůj volný čas pasivně nebo spíše aktivně. Zajímalo nás, jestli pravidelně navštěvují zájmové kroužky, kolik času tráví pasivně u internetu a naopak, jak často pobývají venku s kamarády nebo s rodinou.

K zodpovězení této výzkumné otázky použijeme dotazníkovou položku č. 3, ve které jsme se dotazovali, zda námi oslovení pubescenti navštěvují pravidelně zájmové kroužky. Z výsledků je zřejmé, že pravidelně dochází do zájmových kroužků převážná část pubescentů, vyjádřilo se tak 77 % z nich. Zájmové kroužky nenavštěvuje 23 % respondentů.

Pomocí dotazníkové položky č. 4 jsme zjistili, že nejčastěji jsou respondenty preferovány sportovní kroužky, uvedlo tak 72 %. Hudební kroužky navštěvuje pravidelně 18 % dotázaných. Výtvarné a jiné zájmové kroužky shodně uvedlo 5 % respondentů.

Z otázky č. 5 vyplynulo, že 31 % pubescentů navštěvuje zájmové kroužky 4 až 5 krát týdně. Objevily se také odpovědi 3 krát týdně. Návštěvu zájmových kroužků 2 krát týdně uvedlo 28 % respondentů. Z uvedených výsledků vyplývá, že mládež navštěvuje poměrně často zájmové kroužky. Za příliš zatěžující považujeme návštěvu kroužků každý den, uvedlo tak 18 % respondentů. Dětem již nezbývá prostor pro neorganizovaný volný čas, který je v životě jedince důležitý.

Z otázky č. 9 nám vyplynulo, že jen 25 % pubescentů navštěvuje školní kroužky. Tato informace je překvapující a může sloužit k zamyšlení, proč školní kroužky pubescenty neoslovují. Školy by se měly zajímat, jaké aktivity žáci preferují. Rozšířit nabídku zájmových činností, aby školní aktivity pubescenty oslovily a chtěli se jich účastnit. V položce č. 10 dominovaly odpovědi, že nejčastěji navštěvují sportovní kroužky, uvedlo tak 85 % dotázaných. Jinou možnost zvolilo 11 % dotázaných, kdy navštěvují např. kroužky jazykové, kroužky zaměřené na zdokonalení se např. v českém jazyce nebo matematice.

Další oblastí, kterou jsme se v našem výzkumu zabývali, je neorganizovaný volný čas. Odpovědi na otázku č. 11 jsou poměrně vyrovnané, 45 % pubescentů navštěvuje

pravidelně kulturní zařízení, jako jsou kina, divadla nebo koncerty. Dalších 41 % navštěvuje kulturní zařízení spíše nepravidelně. Svou roli hraje místo bydliště, které může mít vliv na toto zjištění. Dojíždění z vesnic do města, zvláště o víkendu, může být pro některé respondenty složité.

V otázce č. 12 respondenti hojně volili, že nejčastěji navštěvují kulturní zařízení se svými kamarády, uvedlo tak 53 % dotázaných. S rodinou chodí za kulturou 32 % dotázaných.

Volný čas strávený s vrstevníky je další část, jak mohou pubescenti trávit svůj volný čas. Z výsledků otázky č. 13 plyne, že pubescenti nemají příliš volného času, který by mohli trávit venku s kamarády. Převládly odpovědi v rozmezí 1-6 hodin týdně. 7 hodin a více uvedlo 17 % dotázaných. Jinou možnost zvolilo 13 % dotázaných, kdy uvedli, že nemají čas nebo se naopak vyjádřili, že tráví venku s kamarády co nejvíce času. Dnešní pubescenti tráví volný čas spíše než venku na internetu. S kamarády komunikují prostřednictvím sociálních sítí, a proto nezbyvá čas na pobyt venku.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že převážnou část volného času tráví pubescenti u počítače. V dotazníkové položce č. 14 jsme zjistili, že 78 % dotázaných tráví u počítače 1-4 hodiny denně. Zajímavé je zjištění, že 13 % respondentů u počítače tráví více jak 5 hodin denně. Toto zjištění považujeme za negativní.

Rodina hraje v životě dětí a mládeže důležitou roli, proto nás zajímalo, jakou část volného času věnují pubescenti rodině. Období pubescence se vyznačuje snahou osamostatnit se a odpoutat se od rodiny. Překvapilo nás, že 42 % respondentů tráví víkendy s rodinou. Jednou týdně tráví společně volný čas s rodinou 29 % dotázaných. Příjemným zjištěním je, že 26 % tráví s rodinou co nejvíce času. Informace nám poskytla dotazníková položka č. 15.

Otázky č. 16 a 17 zjišťovaly, jak oblíbený je mezi pubescenty volný čas strávený v přírodě a s kým do přírody nejčastěji chodí. Z výsledků je zřejmé, že respondenti pobyt v přírodě preferují, uvedlo tak 76 %. Jen 4 % uvedli, že netráví rádi volný čas v přírodě. Jako společnost v přírodě vítají kamarády nebo rodiče.

Jak tráví volný čas pubescenti žijící ve městě a na vesnici? Zjistili jsme, že převážná část pubescentů navštěvuje ve svém volném čase pravidelně zájmové kroužky. Nejčastěji se jedná o aktivity sportovní. Překvapující je zjištění, že nabídka školních kroužků je omezená, protože je navštěvuje jen málo námi oslovených respondentů. Svůj volný čas pubescenti hojně tráví se svými kamarády, což je typické pro toto věkové období. Společnost vrstevníků preferují např. při návštěvě kulturních zařízení nebo při pobytu

v přírodě. Příjemným zjištěním je, že další oblíbenou společností při volnočasových aktivitách je rodina. Nedílnou součástí volného času dnešního pubescenta je počítač a internet.

Pro srovnání výsledků našeho výzkumu s jiným odborným výzkumem použijeme informace z výzkumného projektu „Děti v ringu dnešního světa“, který jsme zmiňovali již v úvodu praktické části. Výzkum byl realizován v rámci národního projektu, který probíhal od dubna 2009 do února 2013.

V oblasti organizovaného trávení volného času, tedy návštěvy zájmových kroužků výzkum zjistil, že tři čtvrtiny dětí v České republice navštěvují zájmové kroužky, alespoň jednou týdně. Považujeme toto zjištění za pozitivní. Děti uváděly, že kroužky navštěvují z vlastní iniciativy, protože je to baví. Z výsledků výzkumu dále vyplývá, že starší děti, po 12. roku věku, již o zájmové kroužky neprojeví velký zájem. Důvodem je nástup puberty, ale také omezená nabídka zájmových kroužků pro starší děti.

Náš výzkum došel k pozitivnímu zjištění, že 77 % námi oslovených pubescentů stále pravidelně navštěvuje zájmové kroužky.

V oblasti neorganizovaného volného času z výzkumu „Děti v ringu dnešního světa“ vyplynulo, že děti tráví volný čas s kamarády, u televize nebo jsou na počítači. Zvláště starší děti, po 12. roku věku preferují společnost vrstevníků. V období puberty vzrůstá oblíbenost internetu. Denně je „on-line“ 80 % mládeže.

Porovnáním informací, které jsme získali s výsledky našeho výzkumu, zjistíme, že v oblasti neorganizovaného volného času se tyto výzkumy shodují. Pro děti v období puberty jsou důležití kamarádi, oceňují jejich společnost při různých aktivitách. Dále jejich volný čas vyplňuje počítač, hlavně pak internet, který se stává hlavním komunikačním kanálem s vrstevníky.

Výzkumná otázka popisná č. 2: Jaké jsou nejoblíbenější volnočasové aktivity pubescentů žijících ve městě a na vesnici?

K zodpovězení této otázky použijeme dotazníkovou položku č. 1. Co nejraději děláš ve svém volném čase? Respondenti odpovídali více možnostmi, celková četnost je tedy 274. Z odpovědí respondentů vyplývá, že svůj čas nejraději tráví sportovními aktivitami, uvedlo tak 32 % dotázaných. Další oblíbenou činností je volný čas strávený venku s kamarády, odpovědělo nám 24 % dotázaných. Pubescenti vítají společnost svých vrstevníků při různých volnočasových aktivitách, což není překvapující. Návštěvu

zájmových kroužků jako nejoblíbenější aktivitu, volilo jen 12 % pubescentů. Možnost jiná činnost uvedlo 10 % respondentů. Jako nejoblíbenější aktivity uváděli práci na zahrádce, čtení, péči o zvířata, dívání se na televizi a hraní počítačových her.

Z dotazníkové otázky č. 21 vyplývá, že jako ideálně strávený volný čas si pubescenti představují neorganizovanou formu. Rádi tráví čas venku s kamarády, v přírodě a s rodinou.

Výzkumná otázka popisná č. 3: Jaký je rozdíl mezi volnočasovými aktivitami pubescentů z města a z vesnice?

Při analýze nominálních dat získaných dotazníkovým šetřením jsme zjistili, že není statisticky významný rozdíl mezi oblibou volnočasových aktivit pubescentů, kteří žijí ve městě a na vesnici. Místo bydliště tedy nemá významný podíl na výběru, jak dnešní mládež tráví svůj volný čas.

6.1 Doporučení pro praxi

Cílem našeho výzkumu bylo zjistit, jak tráví volný čas dnešní pubescenti. Získali jsme dostatek informací o způsobech trávení volného času, o tom co dnešní mládež preferuje.

Poznatky získané v tomto výzkumu mohou dále sloužit jako určitý přehled o tom, jak tráví volný čas dnešní pubescenti, jaké jsou jejich oblíbené aktivity, co je zajímavé, kam v životě směřují. Výsledky výzkumu mohou využít rodiče pubescentů, školy, organizace a zařízení pro volný čas dětí a mládeže. O výsledky výzkumného šetření jsme byli požádáni oslovenými školami, které mají zájem získat informace o tom, jak nejraději tráví volný čas jejich žáci. Z výzkumu nám překvapivě vyplynulo, že jen malá část námi oslovených respondentů navštěvuje zájmové kroužky v rámci školy. Výsledky mohou školy dále využít při organizaci volnočasových aktivit a přípravě nových zájmových kroužků v rámci jejich školy. Jednoznačně bylo respondenty uváděno, že svůj volný čas tráví nejraději sportovními aktivitami. Školy by mohly na základě této informace rozšířit okruh nabídky pohybových kroužků a sportovních aktivit pro své žáky. Zájmové kroužky v rámci školy mají své výhody, které spatřujeme především v jejich dostupnosti pro žáky. Rodiče pak nemusí řešit někdy složité dojíždění do vzdálených kroužků ve městě. Pokud školy nabídnou svým žákům dostatečný prostor pro kvalitní trávení volného času, významně tak přispějí k prevenci rizikového chování. Zájem o výsledky našeho výzkumu projevil také Dům dětí a mládeže. Cíl naší práce je jim blízký, jelikož se aktuálně zabývají otázkami, proč mládež v období pubescence ztrácí zájem o organizované trávení volného času. Víme,

že období puberty je složité, dochází k velkým změnám, které se promítají do způsobu trávení volného času. Výsledky výzkumu by mohly pomoci odpovědět na otázky, proč k tomuto jevu dochází a najít řešení, jak dnešní mládež více zaujmout. Nabídnout jim aktivity, které jsou jim blízké a přispějí k rozvoji osobnosti a podtrhnou jejich individualitu. Tento výzkum chápeme jako určitý přínos pro všechny, kteří se problematikou trávení volného času mládeže aktivně zabývají a výsledky, které jsme získali, by mohly být dále využity v praxi při tvorbě programů a aktivit pro děti a mládež. Mohou sloužit pro tvorbu strategie dalšího vzdělávání pedagogů volného času, kteří zaujímají významnou roli při výchově a vzdělávání dětí a mládeže.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsme se zabývali tím, jak tráví svůj volný čas pubescenti žijící ve městě a na vesnici. Cílem našeho výzkumu bylo zjistit, jak tráví svůj volný čas dnešní mládež, jakým aktivitám se ve svém volném čase nejraději věnuje. Zajímalo nás, zda pubescenti preferují spíše organizovanou či neorganizovanou formu volnočasových aktivit. Dále jsme se zabývali tím, zda dnešní pubescenti tráví svůj volný čas aktivně nebo spíše pasivně.

Problematika volného času je dnes aktuální a často probírané téma. Volný čas má v životě člověka nezastupitelnou roli, kdy jedinci pomáhá kompenzovat každodenní starosti a povinnosti a udržovat jeho fyzické i duševní zdraví. V této práci jsme se zaměřili na období puberty, které je v životě mladého člověka významné a jedinečné. V tomto období dochází k výrazným tělesným i psychickým změnám v životě jedince. Pubescenti se snaží osamostatnit, najít sami sebe. Velkou roli v jejich životě hrají vrstevníci, se kterými tráví převážně svůj volný čas. Z našeho výzkumu vyplynulo, že námi oslovení pubescenti navštěvují pravidelně zájmové kroužky, tedy využívají organizované formy volnočasových aktivit. Zároveň preferují neorganizovanou formu trávení volného času. Chtějí sami rozhodovat o svém volném čase a velký vliv na způsob trávení jejich volného času mají vrstevníci.

V teoretické části této práce jsme si přiblížili základní vymezení pojmu volný čas a představili jsme pedagogiku volného času jako vědní disciplínu. Zajímali jsme se, jaké možnosti mají dnešní pubescenti z hlediska trávení volného času a jaké volnočasové aktivity preferují. Vymezili jsme, jakou roli hraje v životě jedince rodina a jakým způsobem se podílí na kvalitním trávení volného času pubescenta. Zajímali jsme se také o volný čas pubescentů trávený s vrstevníky. V poslední kapitole teoretické části práce jsme vymezili pojem lokální prostředí a zaměřili se na rozdíl městského a venkovského prostředí v minulosti a dnes. Dále jsme si vymezili instituce a zařízení pro volný čas pubescentů, která jsou v dnešní době dostupná.

V praktické části práce jsme se zaměřili na pedagogický výzkum formou dotazníkového šetření, kdy jsme oslovili dvě základní školy a jedno víceleté gymnázium ve Zlínském kraji. Zjistili jsme, jak dnešní pubescenti nejraději tráví svůj volný čas, jaké volnočasové aktivity preferují. Zajímalo nás, zda existuje rozdíl mezi volnočasovými aktivitami pubescentů, kteří žijí ve městě a na vesnici. Získali jsme představu o tom, jak vypadá ideálně strávený volný čas současného pubescenta. Výsledky našeho šetření odpovídají

věkovému období pubescence a současnému pojetí volného času ve společnosti. Zjistili jsme, že neexistuje statisticky významný rozdíl mezi způsobem trávení volného času a místem bydliště pubescentů.

Pedagogický výzkum v této práci nám ukázal, že pubescenti preferují aktivní trávení volného času převážně sportovního charakteru, ale také pasivní formu trávení volného času, jako je volný čas u počítače, internetu. I v tomto věku mají námi oslovení respondenti zájem o trávení svého volného času s rodinou. Zjistili jsme, že internet a kamarádi jsou nejčastějším zdrojem informací o možnostech volnočasových aktivit pubescentů. Převážná část námi oslovených respondentů navštěvuje pravidelně nějaký zájmový kroužek mimo školu. V rámci školy navštěvuje zájmové kroužky jen malá část námi oslovených pubescentů.

Vyhodnocením a prezentací získaných dat bylo dosaženo stanoveného cíle v úvodu praktické části. Tato bakalářská práce nám poskytla odpovědi na otázky týkající se důležité části života dnešní mládeže.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ČERTÍK, Miroslav a Věra FIŠEROVÁ, 2009. *Volný čas, životní styl a cestovní ruch*. Praha: Vysoká škola hotelová v Praze. ISBN 978-80-86578-93-4.
- [2] HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ, 2008. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-473-1.
- [3] HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.
- [4] CHRÁSTKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [5] JANIŠ, Kamil, 2009. *Úvod do problematiky volného času*. Opava: Slezská univerzita v Opavě. ISBN 978-80-7248-530-7.
- [6] KAVANOVÁ, Alice a Štefan CHUDÝ, 2005. *Výchova a Volný čas*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 80-7318-266-1.
- [7] KNOTOVÁ, Dana, 2011. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-223-9.
- [8] KOPŘIVA, Pavel, 2008. *Respektovat a být respektován*. 3. vyd. Kroměříž: Spirála. ISBN 978-80-904030-0-0.
- [9] KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ et al., 2001. *Člověk - prostředí - výchova: K otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-004-2.
- [10] KRAUS, Blahoslav, 2014. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0643-9.
- [11] NĚMEC, Jiří, 2002. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-012-3.
- [12] PÁVKOVÁ, Jiřina, 2002. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-711-6.
- [13] PILCH, Tadeusz a Irena LEPALCZYK, 1995 cit. podle KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ et al., 2001. *Člověk - prostředí - výchova: K otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-004-2.
- [14] PRŮCHA, J., E. WALTEROVÁ a J. MAREŠ, 2001. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-579-2.

- [15] PŘADKA, M., D. KNOTOVÁ a J. FALTÝSKOVÁ, 2004. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno: Masarykova Univerzita v Brně. ISBN 80-210-3469-6.
- [16] SPOUSTA et al., Vladimír, 1994. *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. Brno: Masarykova univerzita fakulta pedagogická. ISBN 80-210-1007-X.
- [17] SPOUSTA, Vladimír et al., 1998. *Metody a formy výchovy ve volném čase*. Brno: Masarykova Univerzita v Brně. ISBN 80-210-1275-7.
- [18] ŠMAHEL, Ivan, 1997 cit. podle KRAUS, Blahoslav, 2014. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0643-9.
- [19] VÁGNEROVÁ, Marie, 2000. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-308-0.
- [20] VÁŽANSKÝ, Mojmír, 2001. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia. ISBN 80-86384-00-4.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

[21] BOCAN, Miroslav et al., 2012. Hodnotové orientace dětí ve věku 6 až 15 let. In: *Děti v ringu dnešního světa* [online]. [cit. 2015-01-05]. Dostupné z:

<http://www.nidm.cz/userfiles/file/KPZ/vystupy/01-vyzkumy/deti-v-ringu-dnesniho-sveta.pdf>

[22] HAVLÍČKOVÁ, Daniela a ŽÁRSKÁ Kamila, 2012. *Kompetence v neformálním vzdělávání* [online]. [cit. 2015-01-05]. Dostupné z:

<http://www.nidm.cz/userfiles/file/KPZ/vystupy/06-unv/kompetence-v-neformalnim-vzdelavani.pdf>

[23] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2005. MŠMT: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, ©2005 [cit. 2015-01-05]. Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/mladez/zajmove-vzdelavani-1>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod. a podobně

atd. a tak dále

cit. citace

č. číslo

např. například

MŠMT Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

s. strana

tzv. tak zvané

VOP Výzkumná otázka popisná

VOV Výzkumná otázka vztahová

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Graf č. 1: Nejoblíbenější volnočasové aktivity .....</i>	35
<i>Graf č. 2: Čas věnovaný oblíbeným aktivitám .....</i>	37
<i>Graf č. 3: Pravidelná návštěvnost zájmových kroužků .....</i>	38
<i>Graf č. 4: Četnost jednotlivých druhů kroužků .....</i>	39
<i>Graf č. 5: Frekvence návštěv zájmových kroužků .....</i>	40
<i>Graf č. 6: Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit .....</i>	41
<i>Graf č. 7: Zdroje informací o volnočasových aktivitách .....</i>	42
<i>Graf č. 8: Dojíždění za zájmovými kroužky .....</i>	44
<i>Graf č. 9: Návštěvnost školních kroužků .....</i>	45
<i>Graf č. 10: Typy navštěvovaných školních kroužků .....</i>	46
<i>Graf č. 11: Četnosti návštěv kulturních zařízení .....</i>	47
<i>Graf č. 12: Nejčastější společnost při návštěvě kulturních zařízení .....</i>	48
<i>Graf č. 13: Čas strávený venku s kamarády .....</i>	50
<i>Graf č. 14: Čas strávený u počítače .....</i>	51
<i>Graf č. 15: Čas strávený s rodinou .....</i>	52
<i>Graf č. 16: Čas trávený v přírodě .....</i>	53
<i>Graf č. 17: Společnost při pobytu v přírodě .....</i>	55
<i>Graf č. 18: Pohlaví respondentů .....</i>	56
<i>Graf č. 19: Věk respondentů .....</i>	56
<i>Graf č. 20: Bydliště respondentů .....</i>	57

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. č. 1: Srovnání městského a venkovského prostředí .....</i>	30
<i>Tab. č. 2: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 1 .....</i>	36
<i>Tab. č. 3: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 2 .....</i>	37
<i>Tab. č. 4: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 3 .....</i>	38
<i>Tab. č. 5: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 4 .....</i>	40
<i>Tab. č. 6: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 5 .....</i>	41
<i>Tab. č. 7: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 6 .....</i>	42
<i>Tab. č. 8: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 7 .....</i>	43
<i>Tab. č. 9: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 8 .....</i>	44
<i>Tab. č. 10: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 9 .....</i>	45
<i>Tab. č. 11: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 10 .....</i>	46
<i>Tab. č. 12: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 11 .....</i>	48
<i>Tab. č. 13: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 12 .....</i>	49
<i>Tab. č. 14: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 13 .....</i>	50
<i>Tab. č. 15: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 14 .....</i>	52
<i>Tab. č. 16: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 15 .....</i>	53
<i>Tab. č. 17: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 16 .....</i>	54
<i>Tab. č. 18: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát otázka č. 17 .....</i>	55
<i>Tab. č. 19: Ideálně strávený volný čas.....</i>	57
<i>Tab. č. 20: Kontingenční tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát H_1 .....</i>	58
<i>Tab. č. 21: Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát H_2 .....</i>	59

SEZNAM PŘÍLOH

P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Ahoj. Jmenuji se Stáňa Němcová a studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně obor Sociální pedagogika. Nyní píšu bakalářskou práci na téma „ Volný čas pubescentů žijících ve městě a na vesnici“. Chtěla bych tě požádat o vyplnění dotazníku, který je anonymní a bude sloužit jako podklad pro můj výzkum.

1. Co nejraději děláš ve svém volném čase?

- a. navštěvuji zájmové kroužky
- b. sportuji
- c. jsem na internetu
- d. jsem venku s kamarády
- e. jiná činnost (napiš jaká).....

2. Kolik hodin týdně se této aktivitě věnuješ?

- a. 2 hodiny
- b. 4 hodiny
- c. 6 hodin
- d. 8 hodin a více
- e. jiná možnost (napiš kolik hodin) .....

3. Navštěvuješ pravidelně nějaký kroužek?

- a. ano
- b. ne

4. Pokud si odpověděl ano. Vyber jaký?

- a. výtvarný
- b. sportovní
- c. hudební
- d. jiný (napiš jaký).....

5. Kolikrát týdně navštěvuješ zájmové kroužky?

- a. 1 krát týdně
- b. 2 krát týdně
- c. každý den
- d. jiná možnost (napiš kolikrát).....

6. Je pro tebe nabídka volnočasových aktivit ve tvém okolí dostačující?

- a. rozhodně ano
- b. spíše ano
- c. spíše ne
- d. rozhodně ne
- e. nevím

7. Kdo tě nejčastěji informuje o nabídce volnočasových aktivit?

- a. rodiče
- b. škola
- c. kamarádi
- d. na internetu
- e. jiná možnost (napiš) .....

8. Musíš za zájmovými kroužky dojíždět?

- a. ano
- b. ne

9. Navštěvuješ nějaký kroužek v rámci školy?

- a. ano
- b. ne

10. Pokud si odpověděl ano. Vyber jaký?

- a. sportovní
- b. výtvarný
- c. hudební
- d. jiný (napiš jaký).....

11. Jak často chodíš do kina, divadla nebo na koncert?

- a. 1krát týdně
- b. 1krát měsíčně
- c. vůbec nechodím
- d. jiná možnost (napiš jak často) .....

12. S kým nejčastěji navštěvuješ tyto kulturní zařízení (kina, divadla, koncerty)?

- a. s kamarády
- b. s rodinou
- c. v rámci školy
- d. sám
- e. jiná možnost (napiš) .....

13. Kolik hodin týdně trávíš venku s kamarády?

- a. 1-3 hodiny
- b. 3-6 hodin
- c. 7 hodin a více
- d. jiná možnost (napiš kolik hodin).....

14. Kolik hodin denně trávíš u počítače?

- a. 1-2 hodiny
- b. 2-4 hodiny
- c. 5 a více hodin
- d. netrávím žádný čas u počítače

15. Jak často trávíš volný čas společně s rodinou?

- a. jednou týdně
- b. pouze o víkendu
- c. jednou za měsíc
- d. jiná možnost (napiš jak často) .....

16. Trávíš rád volný čas v přírodě?

- a. rozhodně ano
- b. spíše ano
- c. rozhodně ne
- d. spíše ne
- e. nevím

17. S kým chodíš nejčastěji do přírody?

- a. s rodiči
- b. s kamarády
- c. v rámci školy
- d. sám
- e. nechodím vůbec do přírody

18. Jsi?

- a. kluk
- b. holka

19. Kolik je ti let? Napiš.....

20. Kde bydlíš?

- a. ve městě
- b. na vesnici

21. Zamysli se a napiš, jak si představuješ ideální trávení volného času.

.....

.....

.....

Děkuju ti za tvůj čas a pravdivé zodpovězení otázek.

